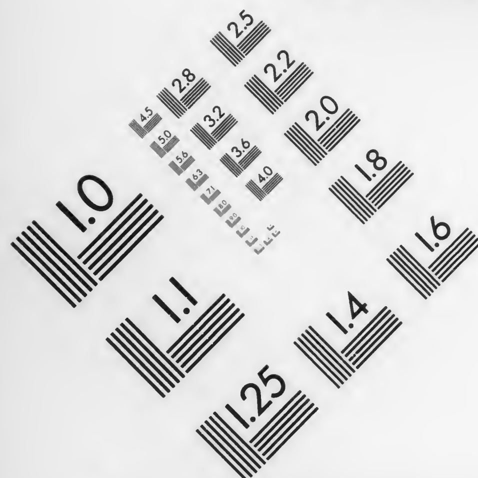
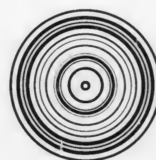
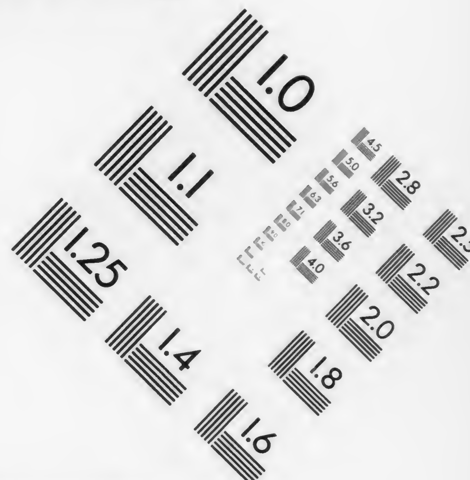
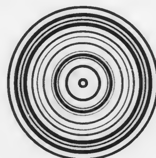
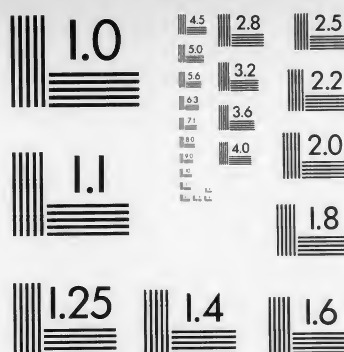
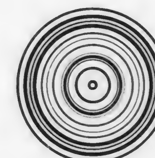
START

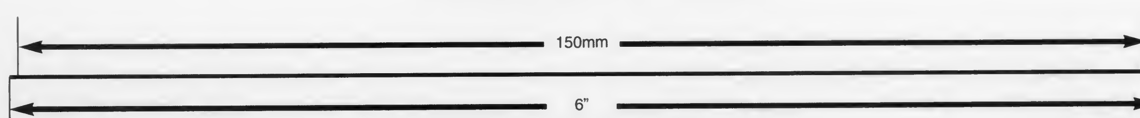
CONTROL TEST TARGET
for Kodak Quality Monitoring

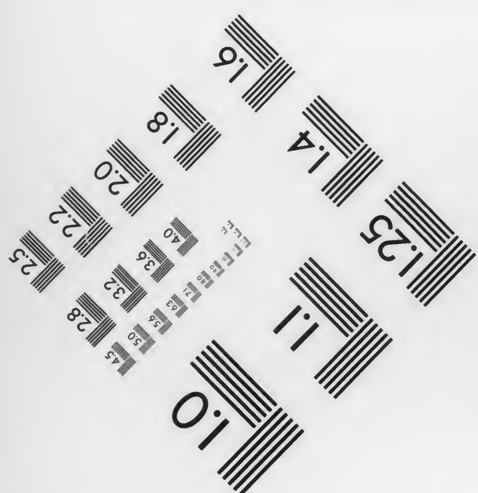
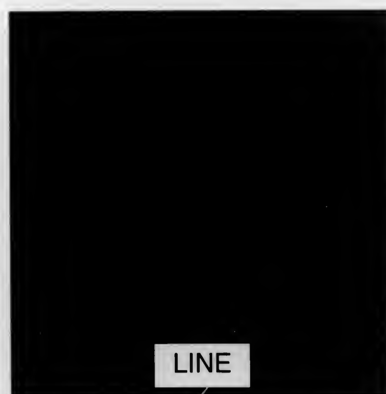




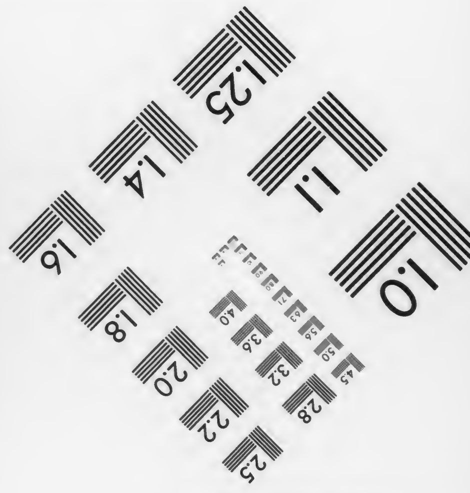








Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.
It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.
Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

A-2289 CAT 800 7403 Rev. 2/00 @ Eastman Kodak Company, 2000 Printed in U.S.A.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING



YIDDISH DRAMA

PRESERVATION PROJECT

Latayner, Yosef.
Mamon der geldgot, oder, Korah's oytsres : historishe operette in 4 akten
Krakoya, [1903 or 1904].

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET

YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2004- 1876.5

Latayner, Yosef, 1853-1935.
Mamon der geldgot, oder, Korah's oytsres : historishe operette in 4 akten / fun Yozef Latayner ; muzik fon Friedzel.
Krakoya : Ferlag fon A. Foyst, 664 [1903 or 1904]
Varying form of title: Korah's oytsres Mamon der geld-got.

1. Yiddish drama.—lcsh
I. Friedzel. II. Poland-Cracow.

ID: NXYH02-B1791 CC: 9114 DCF: [HBR]
CALL: /106103

Reduction ratio x 10.0



מַאמָאן דֶער גֶעלְד־גָאט

אָדֶער

קוֹרַחְ'ס אוֹצְרוֹת

הִיסְטָארִישֶׁע אָפֶּערֶעטְטֶע אִין 4 אַקְטֶען

פֿאָן

יָאזֶעף לַאטֵיינֶער.



פֿערלאַג פאָן אהרן פֿויסט, בוכהאַנדלונג, קראקא.







דרוק פֿאָן ש. ל. דייטשער, פּאָדגורזע.

מאמאן דער געלדגאט

אדער

קורח'ס אוצרות

היסטארישע אפערעטטע אין 4 אקטען

פאן

יאזעף לאטיינער.

מוזיק פאן פריעדזעל.



פאדגורזע, תרס"ד.
פערלאג פאן אהרן פויסט בוכהאנדלונג אין קראקויא.
דרוק פאן ש. ל. דייטשער.

MAMMON DER GELDGOTT
Historische Operette in 4 Acten.
von **Josef Lateiner.**

Verlag von Aron Faust Buchhandlung in Krakau.
Druck von S. L. Deutscher in Podgórze bei Krakau.

מַאמָאן דֶער גֶעלְדְגָאט

אָדֶער

קוֹרַחְ'ס אוֹצְרוֹת

הִיסְטָארִישֶׁע אֶפֶּערֶעטְטֶע אִין 4 אַקְטֶען

פָאן

יָאזֶעף לַאטֵיינֶער.

מוּזִיק פָאן פְרִיעדְזֶעל.



פאדגורזע, תרס"ד.
פערלאג פאן אהרן פויסט בוכהאנדלונג אין קראקויא.
דרוק פאן ש. ל. דייטשער.

MAMMON DER GELDGOTT

Historische Operette in 4 Acten.

von **Josef Lateiner.**

Verlag von Aron Faust Buchhandlung in Krakau.
Druck von S. L. Deutscher in Podgórze bei Krakau.

פּערזאָנען:

זמרי — שני למלך.

יוֹכֶבֶד — זיינע פֿרויא.

צִפּוֹרָה — זיינע טאכטער.

מַאמָאן — דער געלדנאָט.

עֲקִיבַא — זמרי׳ס פֿריינד.

גַבְרִיאֵל — יצר טוב.

יוֹנָה }
רָחֵלָה } שעפֿערפּאאר.

דיא יוגענד.

דַאס אַלְטֶער.

סַאמוּעֶל

הוֹיפּטמַאן.

עגיפּטישער וואהרזאָגער.

ענגעל, טייפֿעל, פֿאלק, סאלדאטען.



I. אקט

(וואלדגעגענד לינקס איינע שטיינבאנק, דונקעל מען הערט רעגען שטורם דאָנער בליטץ, אויפטריט זמרי).

זמרי: (זינגט) וואס קימערט מיך רעגען דאנער בליטץ אויך שטורמווינד } ביס
זעהען מוס איך ווידער מיין יוכבד מיין זיסעס הערצענס קינד }
אך וויא גרענצענלאז איזט מיינע זעהנזוכט נאך דיר
מיינע רוהע איזט היען, מיינע לוסט אונד הייטערקייט
גערויבט האט מאן דיך גערויבט האט מאן דיך פאן מיר
זא גרויזאם פאן מיר גערויבט זא גרויזאם פאן מיר גערויבט
(פראזע) היער האט זיא מיר בעשטימט איך זאל זיא ערווארטען
היער זאל איך פאן מיינער געליעבטען יוכבד אבשיעד נעהמען
אונד ווער ווייסט וואן איך ווערדע זיא ווידער זעהן, דאך זייא פעסט
מיין הערץ עס מוס דאך זיין. (לערם פאָן פערנע)

(אויפטריט עקיבא שטירמט העריין)

עקיבא: ענדליך בין איך אויסער געפאהר זיא האבען מיינע שפור פער-
לארען אונד איך בין פאר דער האנד געזעטעט.

זמרי: עקיבא ???

עקיבא: זמרי מיין פריינד דוא ביזט עס?

זמרי: וויא שרעקליך דוא אויסזיעהסט, דוא ציטערסט, וואס האט דיר
דען פאסירט?

עקיבא: מאן פערפאלגט מיך, מאן יאגט מיר נאך.

זמרי: ווער?

עקיבא: עגיפטישע סאלדאטען, עס איזט צווישען מיר אונד איינען
עגיפטישען הויפטמאן איין שטרייט פארגעפאלען, פלעטצליך האט
דער ווילדער הויפטמאן זיין זעבעל געגען מיך געצאגען אבער איך
בין שנעל וויא דער ווינד אבגעשפרונגען האבע איהם זיינעם זעבעל
ענטריסען אונד זיין היידנישעס הערץ דורכבאהרט, נאטירליך בין איך
באלד פערשוואונדען אונד וואר ביז נון פערבארגען בייא איינעם

פריינדע, אבער מאן זוכט מיך איבעראל מאן האט זאגאר איינע בעלאהנונג פערשפראכען דעם יעניגען דער מיך אין זייערע הענד איבערליעפערט. איך וואלטע אבער מיינעם פריינד ניכט מעהר דער געפאהר אויסזעטצען אונד בין פאן איהם פארט. היער אויף דעם פרייען פעלד האט מאן מיך פאן דער פערנע ערבליקט אונד מיר נאכגעיאגט. אבער דיא פערפלוכטע יאגדהונדע האבען ווידער מיינע שפור פערלארען.

זמרי: אונד וואס דענקסט דוא ווידער צו טהון?

עקיבא: צוריק וויל איך, צוריק נאך מיינער היימאטה נאך ירושלים.

זמרי: זא געהען וויר צוזאמען פריינד עקיבא, איך פערלאסע נאך היינטע דיעזע פרעמדע שטאדט וואו איך זא אונגליקליך בין, אונד געהע צוריק אין מיין פאטערלאנד, איך ווארטע נור אויף מיינער יוכבד אום פאן איהר אבשיעד צו נעהמען, דאן געהען וויר צוזאמען.

עקיבא: פיר מיך איזט אבער יעדע מינוטע צו ווארטען מיט געפאהר פערבונדען מיינע פערפאלגער קענען מיך היער פינדען.

זמרי: דארט אונטער יענען פעלזען פערשטעקט ביזט דוא געשיצט, ווילסט דוא אויף מיר ווארטען?

עקיבא: יא זמרי מיין פריינד איך ווארטע אויף דיך, אויפס ווידערזעהען אויפס ווידערזעהן מיין ברודער אין דער נאטה....

זמרי: קאמע איך ציינע דיר. (ביידע אב)

(אויפטריט יוכבד זינגט אונטער דיא קוליסען).

וואו ביזט דוא געליעבטער מיינעם הערצענס
מיינע יאמער טעהנע ערהער
קאם צו מיר געליעבטער מיינעם הערצענס
וויא זעהנע איך מיך נאך דיר זא זעהר
שיידען שיידען מיסען וויר זא שנעל
נאך דעם וויר האבען אונז קורץ פעראיינט
צום לעצטען מאל דיך נאך זעהן
דיך מיינען איינציגען מיין טרייען פריינד מיין טרייען פריינד
וואו ביזט דוא מיין פריינד מיין פריינד

(דועט) וואו ביזט דוא געליעבטער מיינעם הערצענס
מיינע יאמער טעהנע ערהער
קאם צו מיר געליעבטער מיינעם הערצענס
מיינע יאמער טעהנע ערהער
מיין זמרי, מיין יוכבד. (ערשיינען אומארמונג)

זמרי: (פראזע) מוטה מיינע געליעבטע יוכבד ניכט פערצווייפלען טרויעריג שיידע איך פאן דיר דעסטא פרעהליכער ווערדען וויר אונז אין קורצען ווידערזעהן.

יוכבד: אך לאס מיך ווייגען אן דיינער ברוסט, מיר איזט דאס הערץ זא באנגע איך פירכטע דיך צו פערליערען.

זמרי:ווארום זאגסט דוא פערליערען? דוא האסט דיך פאן מיינער טרייע גענוג איבערציינגט, אבער זייט דיין שטרענגער פאטער האט פאן אונזערער ליעבע ערפאהרען האט ער מיך פאן זיינעם הויזע פער-שטאסען ווייל איך בין ארם פאס איך איהם ניכט אלס שוויגערזאהן. נון וויא זאל איך היער נאך ווייטער פערבלייבען, דארט אין ירושלים אין מיינער געבורטשטאדט קאן איך מיט מיינער וועלטס ערפאהרונג דאך צו עטוואס ברינגען, דאן שרייבע איך זאפארט דוא קאמסט היען דוא קאמסט היען אונד וויר בלייבען פיר אימער פעראייניגט, ניכט וואהר מיינע יוכבד... אך! מאכע דאך ניכט זא שווער דעם אבשיעד איך ביטע דיך ווייגע ניכט עס בריכט מיר מיין הערץ!!

יוכבד: זמרי, מיין פאטער ווייסט נור פאן אונזערער ליעבע, אבער ניכט פאן אונזערער געהיימען הייראטה, אבער ער וויהרד עס ערפאהרען, יא ער מוס עס דאך ערפאהרען דען דיא פרוכט דער ליעבע ווירד עס איהם ענדליך פערראטהען. זמרי! איך קאן אונד וויל ניכט מעהר אין מיין פאטערס הויז בלייבען, נעהמע מיך מיט דיר!....

זמרי: וואס זאגסט דוא מיין קינד? ווער ווייסט וועלכען ביטערען מאנגעל איך ווערדע נאך צו ליידען האבען ביז עס ווירד פאן מיר עטוואס! אך ניין! זא וואס דארפסט דוא ניכט מיטמאכען, ניין דאס איזט אונמעגליך!

יוכבד: מאנגעל נאטה אונד דיא שווערסטען ליידען וויל איך גערנע אויס-שטעהן נור ניכט פאן דיר פערלאסען זיין, זמרי מיין הערצענס-

געליעבטער מאן איך ווערדע קיינען טאג איבערלעבען אהנע דיך.
איינציגער פריינד מיינעם הערצענס, וואן דוא מיך וואהרהאפטיג
ליעבסט נעהמע מיך מיט דיר, זאגע ניכט ניין דען דוא טעטעסט מיך.

זמרי: נון גוט קאמע מיט מיר אויף גוטעם גליק.

יוכבד: דאנק טויזענד דאנק, אבער נאך איין קליין וועניג געדולד, באלד
בין איך ביא דיר צוריק.

זמרי: וואהין ווילסט דוא דען געהן?

יוכבד: אין מיין פאטערס הויז אויף איינער קורצען ווייליע אום איין פאר
קליידער אונד אלעס נעטהיגע וואס איך אימשטאנדע זיין ווערדע אין
געהיים פיר אונזערע רייזע מיטצונעהמען, דאן בין איך ווידער ביא
דיר אום ניע מעהר צו שיידען, אויפס ווידערזעהן, אויפס באלדיגע
ווידערזעהן. (אב)

זמרי: (זינגט) אך געליעבטעס וויב אויך דוא מוזט מיט
מיר טהיילען מאנגעל אונד נאטה
אונבעשטימט איזט אונזער וועג
ווער ווייסט וועלכע געפאהר אונזביידען דראהט
געלד! וואו נימט מאן געלד?
זאגאר צום טייפעל העטע איך מיך פערקויפט דאפיר
געלד! וויא גליקליך ווערע איך. ווען איך העטע געלד
העטע איך געלד! געלד! געלד! (שלאפט איין)

(אויפטריט מאמאן אונטעראירדיש, זינגט)

חה חה חה חה חה געלד! געלד! (7 מאל) חה! חה!
הערע נאר וויא שעהן דאס קלינגט (7 מאל) קלינג קלאנג
דאס איזט מיין צויבערקלאנג
געלד! געלד! געלד! חה חה חה חה
דאס איזט מיין צויבער קראפט קלינג קלאנג.

זמרי: (פראזע, ערשראקען) וועה מיר ווער איזט דער?

מאמאן: חה חה! דוא ארמער מאן ווארום זא ענגסטליך ערפאהרע נור
ווער איך בין אונד דוא ווירסט פאר פריידע יובעלן.

זמרי: איך פירכטע מיך פאר דיר דוא ביזט איין טייפעל.

מאמאן: אונד דאך האט מיך דיא גאנצע וועלט אנערקאנט אלס איהר גאט.

זמרי: ווער ביזט דוא דען?

מאמאן: איך בעהערשע דיא גאנצע וועלט, אלע מענשען ביקען זיך פאר
מיר, איך מאכע דעם שוואכסטען פאר א גבור, בין משדך איינען
אלטען גרייז צו איינעם יונגען מעדכען, איך מאכע דעם גרעסטען
שורקען צום פיינסטען מענשען, איך מאכע איינעם דומקאפף צום
גרעסטען חכם.

זמרי: ווער ביזט דוא?

מאמאן: איך בין מאמאן דער געלדגאט (זמרי לאכט) חה חה חה ויעהסט דוא
וואס פיר איין צופריעדענעם געזיכט דוא מאכסט וואן דוא הערסט
מיינעם נאמען . . . ווילסט דוא מיך אנערקענען אלס דיינען גאט, זא
גיב איך דיר קורח׳ס אוצרות, דוא ווירסט דער רייכסטער מאן אויף
דער ערדע!

זמרי: רייך?

מאמאן: מיליאנען פאן גאלד ווירסט דוא בעזיטצען, הערע וויא שען דאס
קלינגט (קלינגט מיט איינער בערזע געלד) ווילסט דוא דאפאן בעזיטצען
גאנצע הויפען? ווילסט דוא?

זמרי: אב איך וויל? געוויס וויל איך, ווער וויל דען דאס ניכט? יא מאכע
מיך רייך, אה איך ווערדע ניכט זא שלעכט זיין וויא מיין שוויעגער-
פאטער, מיין גרעסטעס גליק ווירד עס זיין וואן איך ווערדע מיינע
מיטמענשען קענען גליקליך מאכען.

מאמאן: חה חה חה!

זמרי: אה איך ווייס וואס עס הייסט נאטה אונד מאנגעל זא ווערדע איך
אויך מיט אלע ליידענדע מיטפיהלען.

מאמאן: חה חה חה חה!

זמרי: אלע נאטהבעדירפטיגע זאלען מיין רייכטהום מיט מיר טהיילען,
אלע ארמע זאלען מיך זעגנען.

מאמאן: חה חה חה חה חה!

זמרי: אבער ווארום לאכסט דוא דען זא?

מאמאן: דוא נאריש מענשעלע, דוא קורצזיכטיגער שטערבליכער, יעה
מעהר רייכטהום דוא ווירסט בעקאמען דעסטא קארגער אונד
גייציגער ווירסט דוא ווערדען, יעה מעהר הויפען גאלד דוא ווירסט

דיר צוזאמען שארען דעסטא מעהר ווירסט דוא שרייען נאך! נאך! נאך! דיא ארמע דיא נאטהבעדירפטיגע אנשטאט זייא צו געבען ווירסט דוא נאך בייא זייא נעהמען, שינדען דיא הויט פאן זייא, אויס-זויגען פאן זייא דאס לעצטע טראפפען בלוט.

זמרי: איך?

מאמאן: יא! נאטירליך דוא דארפסט יא ניכט בעסער זיין פאן דיא אלע וועלכע צו מיר דיענען.

זמרי: דאך וויל איך פראביערען, דעם נסיון פאן עניות האבע איך ליידער שאן צו לאנגע מיטגעמאכט, יעצט וויל איך רייכטהום, יא מאכע מיך רייך! וואס עס זאל אוים מיר ווערדען רייך וויל איך זיין, גיב מיר געלד!

מאמאן: גוט! אבער וויסע דאס איך געבע ניכט אומזאנסט, פיר מיין געלד פערלאנגע איך אויך דאס דוא זאלסט מיר וואס געבען.

זמרי: וואס האבע איך דען דיר צו געבען?

מאמאן: דיין הערץ.

זמרי: מיין הערץ?

מאמאן: דאס איזט גאנץ איינפאך, איך געבע דיר עטוואס צו טרינקען אונד דיעזער מוסקעל וואס דוא רופסט הערץ ווירד זא הארט וויא שטיין, זא קאלט וויא אייז, זאלכע דומע ווארטע וויא רחמנות, מיטלייד אונד דערגלייכען מוסט דוא פאן דיינען ווערטערבוך גאנץ אויס-שטרייכען! דוא ווירסט ארבייטען מיט טויזענדער אונד אבער טויזענדער בהמות 4 פיסיגע אונד אויך 2 פיסיגע זאלען בייא דיר קיין שטראה גראדע וויא דיא 4 פיסיגע, דוא ווירסט מיט דעם געלד שפעקוליערען אויסדענקען א קלוג שפיצעלע אונד טויזענדער ווערדען דורך דיר אין איין טאג פעראראמט אונד רוינירט ווערדען, מאנכע ווערדען זיך טרענקען, מאנכע הענגען א. ז. וו. דוא אבער מאכסט דיר ניכטס דארוים, דוא זיצט דיר גאנץ געמיטליך. אין דיינען רייכען פאלאסט אונד דענקסט נאך איבער איינער נייען שפעקולאציאן, איין אנדער קלוג שפיטצעלע, זא ווירד מאן מיליאנער.

זמרי: וועק! וועק פאן מיר דוא בעזער טייפעל!

מאמאן: מיינסט דוא דאס ערנסט, הערע וויא שען דאס קלינגט.

זמרי: אה!

מאמאן: אה איך קען אייך מענשעלעך דורך אונד דורך, איהר ווערדעט ליעבער שיידען פאן אייער לעבען אלס פאן דיעזער יעסען מוזיק, הערע וויא שען דאס קלינגט.

זמרי: גיב, ניין! ניין! איך וויל ניכט, דאך גיב, אה וועה מיין ארמעס הערץ וויא עס רוישט אונד שטירמט זא ווילד.

מאמאן: עבען דארום זאגע אויך יא גיב עס מיר, וואצו נוטצט דיר דיעזעס דומע הערץ מיט זיין ווילדען שטירמישען טיקטאק, דאס פערשאפט יא נור ליידען אונד שמערצען, זאבאלד דוא אבער נור פאן דיעזעס געטראנק וואס מיינע טייפלישע קונסט פאבריצירט האט קאסטען ווירסט זא ווירד עס דארט ניכט זא שטירמען אונד ברויזען נור גאנץ קאלט אונד לאנגזאם טיק טאק, הערע נור וויא שען דאס קלינגט.

זמרי: גיב הער דיין געטראנק שנעל.

מאמאן: קאם מיט מיין ליעבער! קאם מיט מיר.

זמרי: וואהין?

מאמאן: אין איינער טייפעל קאמער, (שלעפט איהם) נאך א נשמה קעלע, דאס ציעהט וויא א מאגנעט. (צייגט אויף דער ברוזע, אב)

פערוואנדלונג

(טייפעלס גראטטע, אין הינטערגרונד פערשיעדענע טיערע דראכען שלאנגען א. ז. וו. אין דער מיטע איין טראהן אויס פעלדשטיין, הערום איהם עבענפאלס פערשיעדענע טיערע, טייפעל מארשיערען שטעלען זיך אויס האלב רונד, מאמאן קאמט העריין מיט זמרי).

קאהר: לויבט לויבט אונזער הערשער דעם בעריהמטען מייסטער
לויבט איהם אלע איהר דיענער גייסטער
פערשטעהען מיסען וויר פאן איהם יעדעןווינק
זיין בעפעהל ערפילען — וויא שנעל אונד פלינק
וויר שוועבען איבעראל — אין פעלד אונד וואלד
וויר וועקסלען נאך וואונש אונזער געשטאלט
וויל וויר זינד דיא דיענער גייסטער
פאן אונזערען הערן דעם וועלט בעריהמטען מייסטער
אוי אוי אוי אוי!

מאמאן: (זינגט) הערט ! ווערדע איך אייך עטוואס ערצעהלען איינעם שעהנעם שפאס
גענאפפערט האבע איך יעצט ווידער אן איינען מיינעם ווילדען האס
דאס ליעבען אלע אהן א שיעור (קלינג קלאנג) (קאהר)
דאס פיהרט זייא אלע גלייך צו מיר (קלינג קלאנג)
יא זייא צו פערדערבען איזט דאס בעסטע מיטעל נור געלד
איך בין אנערקאנט אלס גאט ביי אלע נאציאנען דער וועלט
יא זייא צו פערדערבען איזט דאס בעסטע מיטעל נור געלד
חחחחח !

קאהר: יא זייא צו פערדערבען א. ז. וו. (טאנץ)

(פוריע מיט א בעכער רייצט זיך מיט זמרי ער וויל טרינקען זיא טאנצט, ווען זמרי ערגרייפט דעם בעכער אונד טרינקט אויס אלע טאנצען א גערייש, זמרי שטירצט אויף שטיינבאנק).

פערוואנדלונג

(אויפטריט יוכבד, פינסטער).

יוכבד: (פראזע) זמרי ווא ביזט דוא ? עס איזט זא פינסטער, האבע איך דען דעם וועג פערלארען ? זמרי ! מיר שיינט איך בין דאך אויף דעם ריכטיגען פלאטץ געקאממען אבער זמרי ווא איזט ער דען... מיין גאט דא ליעגט ער, זא אים זאלכען וועטער צו שלאפען אלמעכטיגער גאט ווען איין בליטץ.... דאך ניין בעהיטע דער הימעל זמרי מיין ליעבער מאן, אה ! ער אטמעט, ער לעבט, מיין זמרי ערוואכע איך בין עס דיינע יוכבד.

זמרי: (פערווירט) ווא בין איך ?

יוכבד: דוא האסט איינגעשלאפען וועהרענד דוא האסט אויף מיך געווארטעט.

זמרי: ווא איזט דער טייפעל ?

יוכבד: וואס פיר איין טייפעל ?

זמרי: אונד דער גאלדענער בעכער מיט דעם געטראנק.

יוכבד: וואס שפריכסט דוא, האסט וואהרשיינליך פאן עטוואס געטריימט. ערוואכע דאך מיין ליעבער מאן שויע מיך אן אבער ניכט זא קאלט ניכט זא פרעמד, איך בין עס דאך דיינע יוכבד.

זמרי: וואס ווילסט דוא ?

יוכבד: מיין גאט ! וויא זאנדערבאר דוא פראגסט, איך וואר דאך אין מיין פאטערס הויז אום עטוואס פיר אונזערע רייזע מיטצונעהמען, נון דא האבע איך וואס נעטהיג איזט, מיין פאטער איזט שאן געשלאפען איך האבע נאך איינען קוס אויף זיינער שטירנע געדריקט פיעלייכט דעם לעצטען דען ווער ווייסט וואן איך איהם נאך איין מאל זעהען ווערדע, אך מיר וואר זא שווער אויפס הערץ דאך דער געדאנק אן דיך האט מיין הערץ געשטערקט אונד דא בין איך ווידער מיט דיר צוזאמען מיין געליעבטער מאן.

זמרי: דאס איזט ניכט נעטהיג, יוכבד הערע וואס איך דיר זאגען ווערדע געהע צוריק צו דיינען פאטער.

יוכבד: וואס זאגסט דוא ?

זמרי: דוא קאנסט מיט מיר ניכט געהן.

יוכבד: ווארום ?

זמרי: וייל דוא ווירסט עס שפעטער פיעלייכט בערייען.

יוכבד: ניין זמרי ניעמאלס, איך ווערדע ניעמאלס בערייען.

זמרי: נון זא ווערדע איך עס בערייען.

יוכבד: דוא ?

זמרי: אום דיר דיא וואהרהייט צו זאגען בערייהע איך שאן יעצט, זאגאר אונזערע פערהעלטניסע.

יוכבד: (שרייט אויס) זמרי !

זמרי: בר...... ווארום שרייעסט דוא זא, עס איזט אומזאנסט, דוא געהע צוריק צו דיינעם פאטער אונד געהע מיר מיינעם וועג, פערגעסען וויר זיך איינער דעם צווייטען, אדיע ! (וויל געהן)

יוכבד: ניין דוא געהסט קיינען שריט אהנע מיך, ווילסט דוא מיך פער-לאסען זא טעדטע מיך פריהער.

זמרי: (שטאסט זיא פאן זיך וועק) וואס ווילסט דוא גאר געוואלד געברויכען ?

יוכבד: וועלכע פערענדערונג איזט מיט דיר פארגעגאנגען, דוא ווייסט דאך דאס איך קאן אין מיין פאטערס הויז ניכט צוריק, אדער האסט דוא מיך פאן אנפאנג אן בעטראגען ? האסט מיך בלאס פערפיהרט אונד אומגליקליך געמאכט ?

זמרי: פֶערְפִיהְרְט? אִיךְ הַאבֶּע דִיךְ יַא נִיכְט גֶעצְווּאוּנְגֶען, אִיךְ הַאבֶּע דִיךְ נִיע בֶּעטְרָאגֶען, דוּא הַאסְט מִיךְ גֶעלִיעבְּט הַאבֶּע אִיךְ דִיךְ אוֹיךְ גֶעלִיעבְּט אוּנְד בַּאסְטַא!

יוכבד: דוּא הַאסְט מִיךְ גֶעלִיעבְּט אוּנְד יֶעצְט?

זמרי: יֶעצְט הַאבֶּע אִיךְ מִיר דִיא זַאכֶע גַאנְץ אַנְדֶערְס אִיבֶּערְלֶעגְט.

יוכבד: אַלְמֶעכְטִיגֶער גָאט אִים הִימֶעל עֶרְבַּארְמֶע דִיךְ מַיינֶער.

(אויפטריט הויפטמאן, סאלדאטען)

הויפטמאן: (ערגרייפט זמרי) עֶנְדְלִיךְ הַאבֶּע אִיךְ דִיךְ גֶעפַּאקְט.

זמרי: וַואס וָואלְט אִיהְר פָאן מִיר?

הויפטמאן: צוּם טַייפֶעל אִיךְ הַאבֶּע גַאר אַיין אִירְטְהוּם גֶעהַאבְּט, עֶס אִיזְט גַאר נִיכְט דֶער וֶועהְם אִיךְ זוּכֶע.

זמרי: זוּכְסְט דוּא נִיכְט פִיעלַייכְט דֶעם יֶענִיגֶען וֶועלְכֶער אַיינֶען עֶגִיפְּטִישֶׁען הוֹיפְּטְמַאן עֶרְשְׁטָאכֶען הַאט?

הויפטמאן: יַאוָואהְל. וַייסְט דוּא וֶוער עֶר אִיזְט?

זמרי: גֶעווִיס, אַבֶּער אִיךְ הַאבֶּע גֶעהֶערְט דַאס אַיינֶע בֶּעלָאהְנוּנְג אוֹיסְ-גֶעזֶעצְט אִיזְט פִיר דֶעם יֶענִיגֶען דֶער אִיהְם אִין אַייעֶרֶע הֶענְדֶע אִיבֶּערְ-לִיעפֶערְן וִוירְד.

הויפטמאן: יַא אַיינֶע וֶעהְר גְרָאסֶע בֶּעלָאהְנוּנְג!

זמרי: וֶוערְדֶע אִיךְ זִיא קְרִיעגֶען?

הויפטמאן: נַאכְדֶעם דוּא אִיהְם אִין מַיינֶע הֶענְדֶע אִיבֶּערְלִיעפֶערְן וִוירְסְט. וָוא אִיזְט עֶר?

זמרי: דָארְט אוּנְטֶער אַיינֶעם פֶעלְזֶען פֶערְשְׁטֶעקְט.

הויפטמאן: (צו סאלדאטען) זוּכְט שְׁנֶעל נַאךְ. (אב)

יוכבד: דַיין פְרַיינְדֶס לֶעבֶּען אִיבֶּערְגִיעבְּסְט דוּא זַיינֶען פַיינְדֶען אִין דִיא הֶענְדֶע?

זמרי: וַוארוּם נִיכְט, אִיךְ קְרִיעג יַא גֶעלְד דַאפִיר.

יוכבד: זִמְרִי! וַואס אִיזְט פְּלֶעטְצְלִיךְ אוֹיס דִיר גֶעווָארְדֶען!

(אויפטריט עקיבא געשלעפּט פאן סאלדאטען)

עקיבא: דוּא הַאסְט מִיךְ פֶערְרַאטֶען, פֶערְפְלוּכְטֶער פֶערְרֶעטֶער!

(מאן שטירצט איהם ניעדער).

יוכבד: זִמְרִי וַואס אִיזְט מִיט דִיר גֶעווָארְדֶען, הֶעלְף מִיר גָאט. (זמרי ווערפט זיא פאר זיינע פיעסע, לאכט).

פערוואנדלונג

(מאכאן אויף דעם טראָהן, אלע טייפלען טאנצען, צייגען אויף זמרי מיט דיא פינגער, ווערפען איהם קיססע, זינגען).

גָאלְד רֶעגֶען.

(פאָרהאַנג).

(ענדע דעם ערסטען אַקטעס).

יונה: דַמְ.... הָאט זִיא אַ פָּאר אֵייגֶעלֶעךְ, אַ פִּיסְקַאלֶע, יוֹנָה זַייא אַ מֶענְשׁ שְׁטֶעה אוֹיף, גֶעה רֶעד וֶוערְטֶער אֵיין מָאל פַאר אַלֶע מָאל טוֹיט אָדֶער רוֹיט (געהט צו) גָאט מִיט דִיר!

זיא: יְבָרֶכְךָ הַשֵּׁם (פויזע) עֶר שְׁוַוייגְט?

ער: עֶס הָאט מִיר אָבְּגֶענוּמֶען דָאס לָשׁוֹן.

זיא: הַיינְט אִיז דֶער מָארְגֶען אַזוֹי שֶׁעְן.

ער: יָא וַוייל.... וַוייל.... דוּא שְׁטֶעהְסְט אִין דְרוֹיסֶען... נוּא עֶס הָאט זִיךְ מִיר אַרוֹיסְגֶעפַּייפְט אוּמְגֶערְן.... אָבֶער זִיא שְׁוַוייגְט, זִיא עֶנְטְפֶערְט מִיר נִישְׁט? (וויינט)

רחל: דוּא וַויינְסְט?

יונה: אִיךְ וַויין.

רחל: הָאט דִיר יֶעמַאנְד עֶפִּיס צוּ לֵייד גֶעטְהוּן?

יונה: יָא!

רחל: וֶוער?

יונה: דוּא!

רחל: אִיךְ? וָואס הָאבּ אִיךְ דִיר דֶען גֶעטְהוּן?

יונה: דוּא הָאסְט מִיר פֶערְקְלֶעמְט בַּיים הֶערְצֶען.

רחל: אִיךְ פֶערְשְׁטֶעה נִיט.

יונה: אִיךְ פֶערְשְׁטֶעה אוֹיךְ נִיט, אָבֶער יֶעדֶעס מָאל וֶוען אִיךְ דֶערְזֶעה דִיךְ הֵייבְּט מִיךְ אָן בַּיים הֶערְצֶען אַזוֹי קִיצְלֶען אוּנ צוּ נָאגֶען אוּנ צוּ קְלֶעמֶען אַז אִיךְ פֶערְגֶעס אִין דֶער גַאנְצֶער וֶועלְט אוּנ אִין מַיינֶע לֶעמֶעלֶעךְ אוּנ אִיךְ קֶען נִיט עֶסֶען, נִיט טְרִינְקֶען, נִיט שְׁלָאפֶען, נִיט רוּהֶען, אִיךְ.... אִיךְ וָואלְט עֶפִּיס גֶעוָואלְט נָאר אִיךְ הָאבּ מוֹרָא. (זיא װענדעט זיך װעק װיינט שטיל) אַצוּנְד וַויינְט זִיא.... רָחֵלֶע דוּא וַויינְסְט?

רחל: אִיךְ וַויין.

יונה: הָאבּ אִיךְ דִיר אֶפְשַׁר אוֹיךְ פֶערְקְלֶעמְט בַּיים הֶערְץ? (זיא שאָקעלט מיט'ן קאָפּ) נוּא יוֹנָה וָואס שְׁטֶעהְסְט דוּא וִויא אַ לַיימֶענֶער גוֹלֶם? (נעמט איהר האנד) מֶע... מֶעג אִיךְ? (זיא מאכט מיט דעם קאָפּ, ער קישט) נוּא יוֹנָהלֶע שְׁלָאג דָאס אַייזֶען זָא לַאנְג עֶס אִיזְט הֵיים, רָחֵלֶע ווִילְסְט זַיין מַיין וַוייבּ? (זיא זאגט יא, פאַלט אויף זיין ברוסט) לַאנְג לֶעבֶּען זָאלְסְט דוּא רָחֵלֶע, גִיבּ מִיר דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד, מַזָל טוֹב, עֶס זָאל זַיין אִין אַ גוּטֶער שָׁעָה.

II. אַקְט

(20 יאהרע שפּעטער)

(רייכער פּאוּוילאָן, אין הינטערגרונד וואסער, זמריים פּאלאסט מיט טעראססע שטיעגען, אויפטריט יונה, זינגט).

יונה: אוֹי רָחֵלֶע זִיסֶע רָחֵלֶע שֶׁענֶע
וִויא מִיט אַ שְׁטְרִיק אַזוֹי צִיעהְט עֶס מִיךְ צוּ דִיר
מִיט דַיינֶע אֵייגֶעלֶעךְ דִיא שְׁוַוארְצֶע דִיא קְלֵיינֶע
אַךְ קוּם אַרוֹיס קוּק אוֹיף מִיר
מַיינֶע לֶעמֶעלֶעךְ הָאבּ אִיךְ אוֹיף הֶפְקֵר גֶעלָאזְט
אוּנ בִּין גֶעלָאפֶען אַהֶער דִיךְ צוּ זֶעהְן
אִיךְ צִיטֶער פַאר לִיעבֶּע וִויא פוּן אַ פְרָאסְט
מִיךְ עֶרְוַואכֶען אוֹי קֶענְסְט דוּא נָאר אַלֵיין
אוֹי רָחֵלֶע קוּם אַרוֹיס פוּן דַיין שְׁטוּבּ
הֶער מַיין גֶעוַויין אוּנ מַיין פָּאעֶזִיע
אוֹי רָחֵלֶע טְהַייעֶרֶע אִיךְ הָאבּ דִיךְ אַזוֹי לִיעבּ
אַזוֹי זִינְג אִיךְ שְׁטֶענְדִיג אוּנ פַייף מִיר צוּ.

(אויפטריט רחל)

רחל: (פראזע) יָא עֶר אִיז עֶס יוֹנָה דֶער שֶׁענֶער שֶׁעפֶער, אִיךְ הָאבּ אָבֶער בַּאלְד עֶרְקֶענְט זַיינֶע שֶׁענֶע שְׁטִימֶע.

יונה: אוֹי זִיא אִיז עֶס דִיא שֶׁענֶע רָחֵלֶע, אִיךְ הָאבּ אָבֶער גֶעוואוּסְט אַז מִיט מַיין פַייפֶעלֶע וֶועל אִיךְ זִיא צוּ מִיר אַרוֹיסְפַייפֶען.

רחל: שׁוֹין זַייט אַ שְׁטִיקֶעל צַייט בֶּעגֶעגֶענֶען מִיר זִיךְ אַלֶע טָאג, אִיךְ קוּק צוּ אִיהְם אוּנ עֶר קוּקְט צוּ מִיר אוּנ גֶערֶעדְט הָאבֶּען מִיר נָאךְ קֵיין וָוארְט.

יונה: נַיין אִיךְ קֶען מִיךְ נִיט פוּן דֶעם פְּלַאטְץ אוֹיפְהֶעבֶּען, אַזוֹי וִויא אִיךְ דֶערְזֶעה זִיא אַזוֹי נֶעמְט עֶס מִיר אָבּ הֶענְד אוּנ פִּיס.

רחל: אוֹי וִויא שֶׁען עֶר אִיז, אָבֶער פַאר וָואס גֶעהְט עֶר נִיט צוּ צוּ מִיר?

רחל: אָמֵן וְאָמֵן!

יונה: דֶער זִיווּג זָאל זַיין מִן הַשָּׁמַיִם.

רחל: אָמֵן וְאָמֵן!

יונה: דוּא זָאלְסְט דִיךְ עֶלְטֶערְן מִיט דַיין יוֹנָהלֶען אִין עוֹשֶׁר אוּנ כָּבוֹד.

רחל: אָמֵן! דוּא זָאלְסְט שְׁטֶענְדִיג בְּלַייבֶּען מַיין גֶעטְרַייעֶר יוֹנָה.

יונה: אָמֵן וְאָמֵן!

רחל: דוּא זָאלְסְט קֵיין אַנְדֶערֶע נִיט לִיעבֶּען אוּיסֶער מִיר.

יונה: אָמֵן וְאָמֵן!

רחל: אוּנ... אוּנ שׁוֹין.

יונה: אָמֵן וְאָמֵן! רָחֵלֶע וֶוען דֶענְקְסְט דוּא זָאלֶען מִיר זִיךְ אָנְגְרֵייטֶען צוּ דֶער חֲתוּנָה?

רחל: אוּנְזֶער חֲתוּנָה קֶען נִיט אַזוֹי שְׁנֶעל זַיין.

יונה: גֶעה וֶוען נִיט יֶעצְט שׁוֹין מֶעג זַיין שְׁפֶּעטֶער הַיינְט אָדֶער מִיטְוָואךְ.

רחל: עֶס קֶען נִיט זַיין.

יונה: נוּא וֶועלֶען מִיר זָאגֶען 2 וָואכֶען, נוּא וֶועלֶען מִיר זָאגֶען אַ חוֹדֶשׁ.

רחל: נִ'ט מֶעגְלִיךְ.

יונה: צְווייא חֳדָשִׁים.

רחל: אוֹיךְ נִיט.

יונה: וֶוען דֶען?

רחל: אוּנְזֶער חֲתוּנָה קֶען עֶרְשְׁט זַיין שְׁפֶּעטֶער מִיט 3 יָאהְר.

יונה: אוֹי וֶועה מִיר וָואס הָאסְט דוּא גֶעזָאגְט רָחֵלֶע עֶרְשְׁט 3 יָאהְר שְׁפֶּעטֶער, וִויא הָאבּ אִיךְ כֹּחַ אַזוֹי לַאנְג צוּ וַוארְטֶען.

רחל: עֶס קֶען אָבֶּער פְרִיהֶער נִיט זַיין.

יונה: פַאר וָואס?

רחל: פָארִיגֶעס יָאהְר אִיז מַיין פָּאטֶער גֶעשְׁטָארְבֶּען אוּנ מַיינֶע מוּטֶער מִיט מִיר זֶענֶען גֶעבְּלִיעבֶּען אָרֶם אוּנְד הִילְפְלָאז, הָאבּ אִיךְ מִיךְ צוּ דֶעם רַייכֶען זִמְרִי אַלְס אֵיינֶע שְׁקְלַאוִוין פֶערְקוֹיפְט אוֹיף 4 יָאהְר, דָאס גֶעלְד וָואס אִיךְ הָאבּ גֶענוּמֶען הָאבּ אִיךְ מַיינֶער מוּטֶער גֶעגֶעבֶּען זִיא זָאל זִיךְ דַאמִיט עֶרְנֶעהְרֶען קֶענֶען אוּנ אִיךְ הָאבּ נָאךְ 3 יָאהְר צוּ וַוארְטֶען בִּיז אִיךְ בִּין ווִיעדֶער פְרֵייא.

יונה: רָחֵלֶע אִיךְ הָאבּ אַ פְּלַאן, בַּייא דֶעם זֶעלְבֶּען זִמְרִי וָואס דוּא בִּיזְט

אַ שְׁקְלַאוִוין בִּין אִיךְ אַ שֶׁעפֶּער, אִיךְ הָאבּ אִיהְם צְוַואר נָאךְ קֵיינְמָאל נִיט גֶעזֶעהֶען, אָבֶּער דוּא זֶעהְסְט אִיהְם אַלֶע מָאל, קוּם אַרַיין צוּ אִיהְם אוּנ שְׁטֶעל מִיךְ פָאר אוּנ דוּא וֶועסְט זֶעהְן וִויא אַזוֹי יוֹנָה וֶועט זִיךְ אוֹיסְטַענָה'ן מִיט אַזַא גְרוֹיסֶען אָדוֹן.

רחל: עֶר אִיז יֶעצְט נִיכְט אִין זַיין פַּאלַאסְט, הָאסְט דוּא דֶען נִיט גֶעהֶערְט אַז עֶר אִיז גֶעוָוארֶען שֵׁנִי לְמֶלֶךְ?

יונה: זִמְרִי אוּנְזֶער הֶערְר אִיז גֶעוָוארֶען גֶעקְרֶעהְנְט צוּ שֵׁנִי לְמֶלֶךְ?

רחל: גֶעוִויס, הַיינְט קוּמְט עֶר אַהֶער מִיט דִיא גְרֶעסְטֶע לַייט פוּן יְרוּשָׁלַיִם מִיט דֶער שֶׁענְסְטֶער פַּארַאדֶע.

יונה: אוֹי, אוֹיבּ אַזוֹי גוּט, אִיךְ שְׁפְּרִינְג אִיהְם אַקֶעגֶען אוּנ זָאג בְּזֶה הַלָּשׁוֹן אֲדוֹנִי שֵׁנִי לְמֶלֶךְ.

רחל: יוֹנָהלֶע מַאךְ דִיר קֵיינֶע שְׁלֶעכְטֶע הָאפְנוּנְג מֶען וֶועט דִיךְ גָאר נִיט צוּלָאזֶען צוּ אִיהְם.

יונה: נִיט צוּלָאזֶען, ווייל אִיךְ אִיהְם נִיט הָאבֶּען פַאר קֵיין שֵׁנִי לְמֶלֶךְ.

רחל: דוּא בִּיזְט שְׁטֶענְדִיג אוֹיף דֶעם פֶעלְד דוּא קֶענְכְט אִיהְם נִיט, (אִין אוֹיעֶר) יוֹנָה'לֶע, זִמְרִי אִיז דֶער שְׁלֶעכְטֶעסְטֶער מֶענְשׁ אוֹיף דֶער גַאנְצֶער וֶועלְט.

יונה: פֶערְשְׁטֶעה אִיךְ נִיט וִויא אַזוֹי מַאכְט מֶען אַזַא שְׁלֶעכְטֶען מֶענְשֶׁען פַאר שֵׁנִי לְמֶלֶךְ.

רחל: עֶר אִיז דָאךְ דֶער רַייכְסְטֶער מֶענְשׁ אוֹיף דֶער וֶועלְט, מֶען זָאגְט אַז עֶר פֶערְמָאגְט קוֹרַח'ס אוֹצְרוֹת.

יונה: קוֹרַח'ס אוֹצְרוֹת פֶערְמָאגְט עֶר, אוֹיבּ אַזוֹי מוּז עֶר דִיךְ פְרַייא לָאזֶען, וֶוען נִיט וֶועט עֶר אַיינְגֶעזוּנְקֶען וֶוערֶען וִויא קוֹרַח, אִיךְ וֶועל אִיהְם זָאגֶען אִין דִיא אוֹיגֶען.

רחל: נֵיין! נֵיין יוֹנָה'לֶע, דָא וֶועט גָאר נִיט הֶעלְפֶען נָאר אֵיין אֵיינְצִיגֶע זַאךְ קֶען מִיךְ בֶּעפְרַייעֶן.

יונה: זָאג רָחֵלֶע זָאג וֶועלְכֶער וֶועג.

רחל: וֶוען אִיךְ זָאל אִיהְם צוּרִיק בְּרֶענְגֶען אַלֶע 100 שְׁקָלִים וָואס אִיךְ הָאבּ בַּייא אִיהְם גֶענוּמֶען אוֹיף אַלֶע 4 יָאהְר.

יונה: 100 שְׁקָלִים, וֶועה אִיז צוּ מִיר, וִויא קוּמְט צוּ מִיר אַזַא עֲשִׁירוּת, אַ קְלֵיינִיגְקֵייט 100 שְׁקָלִים.

(אויפטריט מאמאן פערקליידעט אלס סאמועל, דער קאמערדיענער פאן רעכטס. גבריאל פאן לינקס).

מאמאן: חַ חַ חַ! 100 שקלים הייסט איך געלד?

יונה: רחלע ווער איז דער?

מאמאן: דאס איז סאמועל דער קאמערדיענער פאן זמרי.

יונה: קוק אן א נאז.

רחל: פפוי איז מיר דער מענש פערהאסט, דער רעדט אן זמרי צו אלען בעזען.

יונה: דיינע אויגען זענען אזוי וויא ביי א נישט גוטען. (ערבליקט גבריאל) אונ ווער איז דאס יונגעלע?

רחל: דאס איז גבריאליק דער פאזש, דאס איז אזא גוט קינד, אבער זמרי טרייבט איהם שטענדיג פון זיך וועק.

מאמאן: חַ חַ חַ חַ! 100 שקלים הייסט ביי דיר אזא פערמעגען.

יונה: רחלע וואס וויל ער?

רחל: ער רייצט זיך מיט אונז ווייל מיר זענען ארים.

מאמאן: צום ביישפיעל ווען איך געבע אייך דיא 100 שקלים וואס וואלט איהר געטהון מיט זייא?

יונה: דוא האסט דען?

מאמאן: (קלינגט מיט דער בערזע) נאטירליך! הערע וויא שען דאס קלינגט.

יונה: זאל מיין נאמען ניט הייסען יונה אויב ער האט עס ניט געגנב'עט.

מאמאן: וואס?

יונה: וויא דען קומט צו א משרת אזוי פיעל געלד?

מאמאן: דוא נאר, זמרי איז מעהר מיין משרת וויא איך זיינער, זיין גראסער רייכטהום האט ער מיר צו פערדאנקען, איך בין איין קינסטלער, איין געשעפטסמאן, אונד זעהסט דוא אבוואהל דוא האסט מיך בעליידיגט דאך געפעלסט דוא מיר, איך קאן דיר געבען איין מיטעל וויא ניכט נור 100 שקלים צו בעקאמען זאנדערען אויך איין גאנצען רייכטהום צו ערווערבען! הערע וויא שען דאס קלינגט.

יונה: אוי רחלע הערע וויא שען דאס קלינגט.

מאמאן: יעצט קינדער שטעלט אייך פאר ווען איין ביסכען קלינגט זא שען וויא גראסארטיג קלינגען נאך פיעלע טויזענדער!

רחל: איך פערלאנג ניט קיין טויזענדער, איך וואלט נאר געוואלט האבען דיא 100 שקלים מיך צו בעפרייען.

יונה: דערווייל וועלען מיר חתונה האבען דערנאך וועלען מיר ווייטער רעדען.

מאמאן: אום אייך צו איבערצייגען וועלכער אויפריכטיגער פריינד איך בין אייך, דא האבט איהר פאר דער האנד דיא 100 שקלים. (זייא ווילען דאס נעהמען).

גבריאל: האלט, ניכט בעריהרען.

מאמאן: וואס ווילסט דוא?

גבריאל: רעטען דיא 2 אונשולדיגע וועלען פאן דיינער גיפטיגען האנד.

מאמאן: קינדער דער יונגע איזט פערריקט אונד וויל אייך פערריקט מאכען.

גבריאל: קינדער דער איזט איין מענשען פיינד, זיינע בעריהרונג איזט גיפט, זיינע צונגע איזט העליש פייער, זיינע גאבע איזט איין עוויגער פלוך!

מאמאן: הערט איהם ניט.

גבריאל: ווען אייער לעבען איזט אייך ליעב מיידעט איהם אויס.

מאמאן: קינדער נימט אייך איין ביישפיעל פאן אייערען הערען זמרי, מיין קלוגער קאפף האט איהם פערשאפט דען אונגעהייערען רייכטהום, דיעזען גראסען ראנג שני למלך.

גבריאל: אייער הערר זמרי איזט דער אומגליקליכסטער מענש אויף גאטעס ערדע, זיין רייכטהום פערשאפט איהם קיין פערגניגען, זיינע עהרע מאכט איהם קיינע פריידע, דען אין זיינען הערצען איזט וויסט אונד לעער זייט ער האט זיך איבערגעגעבען אין דיא הענדע פאן דיעזען מענשען פערדערבער, גלויבט מיר קינדער דאס איהר אין אייער גרעסטען ארמוטה זייט פיעל גליקליכער אלס אייער הערר.

יונה: רחלע וואס זאגסט דוא?

רחל: מיך ציעהט עס צו גבריאליקיל.

יונה: מיך ... מיך ציעהט עס אויך צו גבריאליקלען, אבער דאס קלינגענדע געלד?

גבריאל: האב מיטלייד מיט דיין אונשולדיגען לעבען.

יונה: הער מיך אוים גבריאליקיל! ועהסט דוא רחלע ווען מען זאל מיר זאגען, יונה! רחלע קען אנדערש ניט זיין דיינע ביז דוא וועסט דיר ניט פריהער אבהאקען דעם קאפף! וואס מיינסט דוא וואלט איך געטהון, איך וואלט מיר גאנץ שען געלאזט דעם קאפף אבהאקען, אבי רחלע זאל זיין מיין ווייב.

גבריאל: איך ווערדע שפרעכען מיט דיינעם הערן, פיעלייכט ווערדע איך דיינע בעפרייאונג אויסווירקען.

מאמאן: ניעמאלס.

גבריאל: געבען וויר אונזערע האפנונג ניכט אויף, קאמט מיט מיר.

(יונה צווישען גבריאל אונד רחלע).

מאמאן: האלט, מיין אפפער ווירסט דוא מיר זא לייכט ניכט ענטרייסען.

(יונה קוקט צור בערזע).

רחל: וואס איז דיר יונה'לע?

יונה: עס ציעהט מיך עס שלעפט מיך דאס בייטעלע.

רחל: קאם מיט אונז. (זיא שלעפט איהם, אלע דרייא אב).

גבריאל: (קימט צוריק) חה חה חה! מענשען פערדערבער דיעסמאל האסט דוא דיינע וועטע פערלארען.

מאמאן: ניין! דוא שוואכער יצר טוב, איך געבע מיינע וועטע נאך ניכט אויף, אויך דיעזע צווייא מיסען מיר צום אפפער פאלען גראדע וויא זמרי.

גבריאל: אויך זמרי האב איך נאך ניכט אויפגעגעבען.

מאמאן: וואס? חה חה חה! שאן מעהר אלס צוואנציג יאהרע זייט איך איהם פעסט אין מיינע קלויען האלטע, גלויבסט דוא מיר איהם צו ענטרייסען חה חה!

גבריאל: גוט מאכט דער ווער צולעצט לאכט.

מאמאן: דוא קליין שוואך מלאכ'ל, וויא קאנסט דוא מיט דיינע דינע ליפעלעך דיך פערגלייכען צו דיעזעם אלמעכטיגען צויבערקלאנג, (קלינגט מיט דער בערזע) דיעזער צויבערקלאנג דער דיא גאנצע וועלט צו מיינען פיסען געווארפען, דורך דיעזען צויבערקלאנג בין איך געווארדען דער אבגאט דער גאנצען מענשהייט.

גבריאל: אבער דיינע הערשאפט ווירד אויך ניכט לאנגע דויערען, עס ווירד נאך איינע צייט קאמען ווען דיא בלינדע מענשהייט איהרע אויגען עפנען ווערדען אונד דיך ערקענען אין דיינער וואהרען טייפלישען געשטאלט, בעפרייען ווערדען זייא זיך פאן דיינען שווערען יאך אונד צו דיינעם צויבערקלאנג ווירד נאך מיט דער צייט איין ענדע קאמען. (ענטרייסט איהם דיא בערזע אונד שליידערט זיא צו בארען, אב).

מאמאן: (העבט אויף דיא בערזע) קינדישע איינרעדונג, דומע פאנטאזיען. (אב)

(אויפטריט פאושען, יונה, רחלע, גבריאל)

קאהר: זייא אונז געגריעסט גראסער הערר אלס אונזער שני למלך
לאנג לעבע זמרי רופען אלע דיר
ענטגעגען מונטער אונד פרעהליך
ניעמאנד איזט איהם גלייך מיט זא פיעל חכמה
שטאלץ פאן אונזער לאנד.

(אויפטריט מאמאן, זמרי)

מאמאן: אויך איך בעגריעסע מיינעם וויצע קעניג
אונד קיסע דיינע האנד
דוא ביזט גראס אונד מעכטיג } ביס
דער שטאלץ פאן אונזער לאנד. }

זמרי: מיין קלוגער טרייער סאמועל דיר קאמט פאן מיר דער גרעסטע דאנק דיין קלוגהייט אונד געשיקליכקייט פערדאנקע איך מיינען האהען ראנג.

ביידע: (דועט) ניע שיידען וויר פאן איינאנדער
בייא געהען וויר האנד אין האנד
מיט דיין (מיין) רייכטהום ארבייטעסט דוא (איך)
אונד איך (דוא) מיט מיין (דיין) פערשטאנד. } ביס

גבריאל יונה רחל: אדוני שני למלך ברוך הבא הבא
מזל מיט ברכה אין א גוטער שעה.

קאהר: (וויעדערהאלט מזל ביז שעה).

זמרי: איך דאנק אייך, יעצט געהט אונד טרינקט אויף מיינער געזונדהייט.

גבריאל: גראסער הערר פיר דיך ווערע עדעל אונד פיין
עטוואס גוטעס צו טהון בארמהערציג צו זיין
גראסער הערר, פיר דיעזע 2 ארמע אך שענקע מיר געהער.

מאמאן: פארט פאן היער דוא שקלאווע קיין ווארט רעדעט דא מעהר.

יונה: ווער פרעגט דען דיך, ווער רעדט דען צו דיר?

זמרי: שקלאווע!! ער איזט מיינע רעכטע האנד, רעספעקטירט איהם, רעספעקטירט איהם גלייך מיט מיר גלייך מיט מיר.

מאמאן: חה חה חה חה!

ביידע: (וויע־ערהאלען דורט ניע שיידען וויר א. ז. וו. ביירע אב).

יונה: אט האט ער אונז געענפערט און א גוטען טאג
יעצט הערט אוים וואס איך זאג
רייך ביזט דוא וויא קורח מיט אוצרות אהן א צאהל
נוא ווער זשע מיר איינגעזונקען גלייך וויא קורח אמאל. (אב)

קאהר: (מאכט כאנץ דאן אלע אב).

(אויפטריט עקיבא בלינד געפיהרט פאן צפורה מוט הארפע)

צפורה: היער גוטער עקיבא איזט איין זעהר רייכער פאלאסט, פיעלייכט ווערדען אונז דיא רייכע לייטע פאן היער עטוואס געבען.

עקיבא: קוים שטעה איך נאך אויף דיא פיעסע פאר מידיגקייט, וויר זינד שאן הייטע זא פיעל הערום געגאנגען.

צפורה: אונד נאך לײדער קיינע פרוטה פערדיענט, נון זעטצע דיך גוטער עקיבא, רוהע דיך אוים איין ווענינג אויף דיעזער באנק אונד איך ווערדע פראבירען מיט איין געזאנג צו ערוויכען דיא הערצען דער רייכע לייטע פאן היער. (זינגט)
איין יתומה בין איך קיין פאטער קיינע מוטער מעהר
איך ערנעהרע מיך מיט דיעזעם אלטען שוואכען בלינדען
איך בין זיין אויגע ערצאגען האט ער מיך
אלס זיין איינגען קינד.

ביידע: מיטלייד רייכע הערען, האבט מיטלייד מיט צווייא ארמע אין איהרער נאטה, דאפיר ווירד אייך בעלאהנען גאט.

(אויפטריט זמרי)

זמרי: ווער זייט איהר? וואס פערלאנגט איהר, ווער האט אייך דיעס ערלויבט?

צפורה: דיעזער ארמע אלטע איזט בלינד אונד איך בין איינע ארמע יתומה, זא האבע איך געהאפט מיט מיין זינגען...

זמרי: פאקט אייך! איך דולדע קיינע בעטלער אין מיינער נעהע. הינוים זאגע איך אייך, זאנסט ווערדע איך אייך מיט בייטשען הינוים יאגען.

עקיבא: (אויפגערעגט) דיעזע שטימע! קינד ווער שפריכט צו דיר?

צפורה: עס איזט דער הערר פאן דיעזען רייכען פאלאסט, אך דער שיינט איין שטרענגער הערר צו זיין.

זמרי: (שרעקט זיך) וואס פיר איין געזיכט? וועלכע זאנדערבארע עהנליכקייט? ווער ביזט דוא?

צפורה: איך... איך בין איין ארמעס מעדכען גראסער הערר, איך געהע הערום מיט דיעזען אלטען וועלכער האט מיך ערצאגען אונד איך ערנעהרע מיך אונד איהם פאן הארפען שפיעלען אונד זינגען.

זמרי: וויא אלט ביזט דוא?

צפורה: 20 יאהרע.

זמרי: דוא האסט קיינען פאטער?

צפורה: מיין פאטער האט מיינע מוטער פערשטאסען נאך בעפאר איך געבארען וואר אונד מיינע מוטער איזט אויך אין עלענד אונד אין מאנגעל געשטארבען.

זמרי: וויא האט זיא געהייסען?

צפורה: יוכבד.

זמרי: זיא איזט מיין קינד.

עקיבא: זמרי! דוא ביזט עס, איך זעהע דיך מיט מיינען בלינדען אויגען דוא ביזט עס?

זמרי: ווער איזט דער בלינדע?

עקיבא: ווער איך בין? דיין פריינד בין איך, דיין פריינד עקיבא וועלכען דוא צוריק מיט 20 יאהרע פערראטען אונד פערקויפט האסט פיר איין ווענינג געלד וואס דוא בעקאמען האסט האט מאן מיר מיינע אויגען אויסגעשטאכען, נון ערקענסט דוא מיך שאן?

זמרי: ניין, איך האבע דיך ניע געזעהען, דוא ווייסט ניכט וואס דוא פלוידערסט, פארט מיט אייך פארט זאגע איך.

צפורה: קאם עקיבא איך ציטערע, דער שטרענגער הערר שויעט אויף מיך מיט זאלכע וויטיגע בליקען.

עקיבא: ניין, ניכט אומזאנסט האט אונז דער צופאל נאך 20 יאהרען

וויעדער צוזאמען געפיהרט. דוא האסט מיך ניע געזעהען זאגסט דוא
זמרי דוא ביזט איין הערצלאזער שורקע.

זמרי: (אפארט) הם .... דער וויל מיר מיינעם נאמען צו שאנדע מאכען
נאך גראדע היטע!

צפורה: וועה מיר עקיבא דוא ווייסט ניכט צו וועהם דוא שפריכסט.

עקיבא: דוא ווייכט עס ניכט קינד, אבער איך וויים עס זעהר גוט. אויך
זיר ווייזט יס.

זמרי: ווילסט דוא שווייגען?

עקיבא: שווייגען? ניין שרייען וויל איך דיר אין דיינע געוויסען וואס דוא
מיר געטהאן האסט אונד ......

זמרי: שטיל, זאגע דאך וואס ווילסט דוא?

עקיבא: מיינע אויגען וויל איך וויעדער, גיעב מיר צוריק מיינע געזונדע
גליעדער, גיעב מיר מיינע אויגען צוריק.

זמרי: שש .... רעדע דאך קיינען אונזין, העהרע מיך אן, איך בין רייך
זעהר רייך, איך געבע דיר געלד זא פיעל דוא ווילסט אונד פער-
שווינדע פאן היער, פערשווינדע פיר אימער, זאגע וויא פיעל פער-
לאנגסט דוא?

עקיבא: אלעס! דיינען גאנצען רייכטהום ביז צור לעצטען פרוטה, אלעס
זאלסט דוא דיעזעם קינדע וועקגעבען דיעזער יתומה.

זמרי: וואס שפריכט ער פיר אונזין?

עקיבא: יא איהר מוסט דוא אלעס וועקגעבען אונד דיר ווערדע איך
דיעזען בייזפיעל שטאב געבען דאס דוא בעטלען געהען זאלסט פאן
טהיר צו טהיר.

זמרי: נון וואן דוא ווילסט ניכט מיט גוטען דאן מוס איך געוואלד
געברויכען, העי! דיענער! (ערשיינען) וויפיעל מאל מוס איך וויעדער-
האלען דאס צו מיינער טהירע זאלען קיינע בעטלער צוגעלאסען
ווערדען? יאגט היניס דעם אלטען אונד קימערט אייך ניכט וועגען
דעם וואס ער פלוישט, דען ער איזט פעררריקט. (דיענער ערגרייפען איהם)

עקיבא: וואס? דוא מאכסט מיך גאר פעררריקט?

צפורה: לאסט! לאסט דיעזען אלטען בלינדען, איך ווערדע איהם זעלבסט
היניספיהרען, טהוט איהם קיין לייד.

זמרי: שלעפט איהם פארט. (דיענער שלעפען איהם)

עקיבא: לאסט מיך צו דיעזען אלטען, דער שטאב פאן דעם בלינדען
זאל איהם ערשלאגען. (ווירד אבגעשלעפט)

צפורה: ווארום האלטעסט דוא מיך צוריק, לאס מיך צו דעם בלינדען
אונגליקליכען מאן!

זמרי: לאס איהם געהען, דער איזט דאך פעררריקט.

צפורה: עס איזט ניכט וואהר, איך ביטע דיך גראסער הערר טהוע מיר
קיין לייד, ווארום האסט דוא אויך מיך ניכט וועקגעיאגט וויא דעם
בלינדען, דוא האסט מיר פיר מיין זינגען ניכטס געבען וואלען, זא
לאס מיך וועניגסטענס פריי.

זמרי: איך וויל דיר יא קיין לייד טהון, אים געגענטהייל איך מיינע עס גוט
מיט דיר, אנשטאט הערום צו געהן בעטלען בלייבע ביי מיר ליעבער
אים דיענסטע, איך ווערדע דיר דאפיר גוט בעצאהלען.

צפורה: איך וויל ניכט דיענען, פריי בין איך געוועהנט צו לעבען אונד
צו וואהנען, איך פערדיענע מיר מיין ברויד מיט שפיעלען אונד זינגען
אונד טהיילע עס מיט דעם בלינדען עקיבא וועלכער מיך וויא איין
פאטער ערצאגען האט.

זמרי: ווען איך זאגע דיר דוא זאלסט ביי מיר דיענען מיינע איך עס יא
אויך מיט דיינעם שפיעלען אונד זינגען, ווען איך אמאל שלעכט
געלאהנט בין זאלסט דוא מיך מיט דיינער קונסט צערשטרייען.

צפורה: ניין! ניין גראסער הערר, עס איזט אומזאנסט, אין דיינער נעהע
ווירד מיר מיינע קונסט ניכט געלונגען.

זמרי: ווארום?

צפורה: פערציהע גראסער הערר, דען איך מוס דיר פריי הערויסזאגען,
אין דיינער נעהע בעקאמע איך זא איין טריעבעס געפיהל, מיין הערץ
ווירד מיר זא ענגסטליך, ניין ניין אונמעגליך, איך קאן ביי דיר ניכט
בלייבען אונד איך וויל אויך ניכט.

זמרי: זא ווערדע איך דיך צווינגען.

צפורה: צווינגען? מיט וועלכעם רעכט?

זמרי: ווייל דוא ביזט .... (אפארט) ניין זיא דארף ניכט ערפאהרען וואס

זיא מיר איזט.... אונערפאהרענעס קינד! איך וויל דיך יא צו דיינעם גליק צווינגען, איך וויל נור דיין בעסטעס.

צפורה: ווער פערלאנגט עס דען פאן דיר דוא גראסער הערר? דוא זארגע נור דאס ליעבער וויא דיינען גראסען רייכטהום פעסט צו האלטען אונד דאס קיינע בעטלער דיינע שוועלע איבערטרעטען זאלען? אונד איך? ווער עס האט פיר מיך ביז יעצט געזארגט דער ווירד אויך ווייטער פיר מיך זארגען. (אב)

זמרי: דאס וועלבע געזיכט זאגאר דיא זעלבע שטימע וויא איהרע מוטער, אלזא מיין קינד: איך בין איהר פאטער אונד דאך איזט עס היער (צייגט אויפס הערץ) זא לער, זא קאלט, קיינע ליעבע, קיין געפיהל! נור פאר דעם בלינדען האבע איך אנגסט, דער ווירד איהר דאס געהיימניס ענטדעקען אונד מיין נאמען ווירד פאר דער וועלט צו שאנדע! אך אונזין.... איך זאגע ער איזט פערריקט אונד יעדער ווירד מיר גלויבען, יא מאן מוס מיר גלויבען, איך בין רייך, איך בין שטארק, איך בין אלמעכטיג. (זעצט זיך)

(אויפטריט גבריאל מיט הארפע, זינגט)

I.

דער מענש ער לעבט ער יאגט ער שטרעבט
ער האט קיין מאל קיין צייט זא לאנג ער רעבט
נוא ווערט ער מיעד צו זאמלען פיעל געלד
ער איז ניט צופריעדען וויפיעל ער האט
קורח'ס אוצרות מאכט איהם ניט זאט
צו וועניג איז איהם דיא גאנצע וועלט.
פלוצים קומט א ווינטעלע
און גיט א בלאז — „אדיע"
צוריק אהין פון וואנען דוא קומסט
נעה מענשעלע געה.
פלוצים קומט א ווינטעלע
און גיט א בלאז „אדיע"
צוריק אהין פון וואנען דוא קומסט
נעה מענשעלע געה.

II.

שטאלץ איז דער עושר מיט זיין קאפיטאל
ער בויעט פעסט אויף דעם גאלדענעם מעטאל
דאס גאלדענע קאלב דאס איז זיין גאט
אנשטאט איין הערץ איז ביא איהם איין שטיין
און זויגט דאס בלוט פון גרויס ביז קליין
געשיצט גלויבט ער זיך פון ארמוטה און נאט
פלוצים בלאזט א ווינטעלע
דאס רעדעלע טהוט זיך א דרעה
א נדבה בעטען פון טהיר צו טהיר
נעה מענשעלע געה.
פלוצים בלאזט א ווינטעלע
דאס רעדעלע טהוט זיך א דרעה
א נדבה בעטען פון טהיר צו טהיר
נעה מענשעלע געה.

(אנשטאט דעם ליעדעל האט מען אין קראקויא געזונגען דאס קופלייא דיא וועלט איז א חלום).

דיא וועלט איז א חלום.

I.

פהילאזאפהען חכמים איהר אלע גאר קלינגע
ערפינדונגען גרויסע א גרויל
קאמערצען, בילדונג, פאליטיק, אינטריגע
געקינצעלט, געפלאנטעט א קנויל
אויסשטעלונגען, פאראדען, אפיציערע, סאלדאטען
מען פליעהט מיט באלאנען וויא קלוג
מען שלאגט זיך מען מישטערט
מען מאכט גרויסע סלאטען } ביסס.
און איבער דעם ים א בריק

די גאנצע וועלט איז א חלום
אלעס איז הבל הבלים
וואס האט דער מענש נאר
ער לעבט 70 יאהר
אם אלער ענדע שטארבט ער א נאר. } ביסס.

.II

פערטראנקען פעראומגליקט פיעל ארמע לייט
וואס מען האט איבעראל געהערט אונ געזעהען
אויף וועלכע עס איז יעצט אזא ביטערע צייט
וואס טהון פאר הונגער אויסגעהען
אוים מיטלייד די ארמע צו אונטערשטיטצען
וועלכע דראהט הונגער אונד נויטה
האט מען געזעהען וויא ווייט זייא צו ערשטיקען
אונ פערטהייערט דאס שטיקעלע ברויט. } ביסס.
די גאנצע וועלט א. ז. וו.

.III

א וועלטעלע א קליינס האט אונז גאט געשאפען
א קאמפף איז דארין וויא אויף א שלאכטפעלד
די מענשעלעך דראפען זיך דארט וויא די אפען
יעדער שלאגט זיך אונ זוכט דעם וועג פון געלד
אזוי וויא אויף לייטערלעך טהון די מענשעלעך ארומקריעכען
איינער וויל פון דעם צווייטען העכער זיין
אונ אז ער שטעהט שוין אויף דער העכסטער שטופע
הערט ער איינע שטימע רופען
מענשעלע קום שוין אהיים
זייא פערגעסען אז די וועלט איז א חלום א. ז. וו. } ביסס.

(אויפטריט מאמאן, זינגט)

.I

לעב מענש לעב געניעס די וועלט
רייך ביזט דוא שטארק אונ זאט

פון זייערע שמערצען לאך דיך אוים
וואס שפעטער וועט זיין לאך דיך אוים.

.II

די ארבייט לאז איין אנדערען צו
דוא זיטץ רוהיג אין דיין הויז
איבער דיינע שקלאווען הערר ביזט דוא
פון זייערע טרענען לאך דיך אוים.

(זמרי אב מיט מאמאן, גבריאל וויל נאך, מאמאן ווארפט איהם אראב פון די שטיעגען, ער בלייבט ליעגען, אויפטריט יונה, רחלע).

יונה: רחלע האסט געזעהען?

רחל: נעביך איך האב רחמנות אויף דעם קליינעם גבריאליקעל.

יונה: זעהסט דוא רחלע אז אויף גבריאליקעל האבען מיר ניט וואס צו האפען, ער איז טאקי א וואהל יונגעלע, א גוט יונגעלע, אבער מיט זיין וואהלקייט אונ גוטסקייט קען ער אונז העלפען קרעכצען, וועהרענד דער לאנגער סאמועל וואס הייסט דער שלעכטער וויל דאך מיט מיר מאכען א געשעפט אונ גיט מיר מזומן.

רחל: גבריאליקעל זאגט דאך אז דאס מזומן שאט.

יונה: מזומן שאט נאר ווען עס איז נישטא, דוא זעהסט דאך, לאז מיך מאכען א געשעפט מיט דעם לאנגען.

רחל: איך וויים? אפשר האסט דוא רעכט.

יונה: געווים האב איך רעכט, קום לאמיר איהם זוכען דעם לאנגען.
(לאזען זיך געהען)

גבריאל: האלט! דיעזע שוועלע זאלט איהר ניט איבערטרעטען.

יונה: גבריאליקעל דוא ביזט דא קיין בעל-בית ניט, מיינסט איך האב ניט געזעהן ווען מען האט דיך אראב געווארפען פון אלע טרעפ.

גבריאל: האבט איהר זא שנעל שאן מיינע גוטע ווארטע פערגעסען?

יונה: וואס טויג מיר דיינע גוטע ווערטער, דוא ביזט פאר אונז א טרוקענער בעל טובה'ניק, מיר דארפען האבען מזומן.

גבריאל: אויך דוא גוטע רחלע האסט זא שנעל דיינע מיינונג געענדערט?

רחל: איך וואלט נאר געוואלט בעקומען די 100 שקלים, ווען ניט מוז איך נאך זיין 3 יאהר א שקלאווין.

יונה: 3 יאהר צו ווארטען, בין איך מעהר וויא א בשר ודם? נאר וואס טענה איך מיט דיר? גבריאליקעל דוא ביזט נאך א קינד, דוא פערשטעהסט נאך גאר ניט אזעלכע זאכען.

רחל: איך האב מיין יונה אזוי ליעב אז מיין הערץ איז מיר פול.

יונה: אונ מיין הערץ איז איבערפול, איך בין אזוי אנגעשטאפט מיט ליעבע אז איך וועל שיער צוזעצט.

גבריאל: האבט נור געדולד מיינע ליעבע קינדער, אלעס ווירד זיך שאן צום גוטען ענדיגען, יעצט וועל איך אייך געבען איין ביישפיעל וויא אזוי מען דארף לעבען אויף דער וועלט. (זינגט)

I.

וועך עס הייסט א חכם אויב דוא ווילסט עס הערען
זא לאס דיר פריינד פאן מיר דאס ערקלעהרען
פאר דיינע טהאט, פראגע אום איינען ראטה
ביא פיעלע מענער, סאי גרעסער סאי קלענער. (ביסס)

II.

ווער עס הייסט א גבור אויב דוא ווילסט עס הערען
זא לאס דיר פריינד פאן מיר דאס ערקלעהרען
וועהם עס געלינגט, דאס ער בעצווינגט
מיט אלער קראפט, זיינע ליידענשאפט. (ביסס)

III.

ווער עס הייסט איין עושר אויב דוא ווילסט עס הערען
זא לאס דיר פריינד פאן מיר דאס ערקלעהרען
וואס דיר איז בעשיעדען, זייא אימער צופריעדען
פאן דיין ארבייט געניעס, דאס שמעקט זיעס. (ביסס)

אלע: יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך.

(יונה מיט רחלע שלאפען איין אויף גראזבאנק, עס ווירד פינסטער)

גבריאל: גוטע זיעסע טריימע, ערשיינט אונד ערקוויקט דיעזע 2 ארמע אומשולדיגע זעעלען, אונד דוא הימלישעס וועזען דער טרייסט אלער

אומגליקליכען, בעפרייער אלער זארגען אונד קומער, דוא גוטער ענגעל פאם שלאף, איך בעשווערע דיך ווייבע דיעזען פלאסט, פערשווינדע פאן היער! אויף אימער געה!

פערוואנדלונג

(הימעל, ענגעל, ענגעל פאם שלאף ־ויף דעם האלב מאנד פערשווינדעט, ענגעל קאהר)

יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך.

(פ א ר ה א נ ג).

(ענדע דעם צווייטען אקטעס).



אַקְט III.

(פרייער פלאטץ, אויפטריט זמרי)

זמרי: (זיפצט) אוּמְזָאנְסְט, קֵיין שְׁלַאף עֶרְקְוִויקְט מֵיינֶע אוֹיגֶען, אוּמְזָאנְסְט מַארְטֶערֶע אִיךְ מֵיינֶעם קֶערְפֶּער מִיט יַאגֶען אוּנְד נָאךְ אַנְדֶערֶע אַנְשְׁטְרֶענְגוּנְגֶען אוּם מֵיינֶע גְלִיעדֶער צוּ עֶרְמִיעדֶען, עֶס הִילְפְט נִיכְטְס, פֶערְשְׁוואוּנְדֶען אִיזְט פָאן מִיר דֶער שְׁלַאף, פֶערְשְׁוואוּנְדֶען וִויא נוּר דוּרְךְ צוֹיבֶּער. — נִיכְט שְׁלַאפֶען צוּ קֶענֶען? אִיךְ דֶער רֵייכְסְטֶער מַאן אִין דֶער וֶועלְט וַואס קַאן מִיר מֵיין אוּנְגֶעהֵייעֶרֶעס רֵייכְטְהוּם נִיכְט פֶערְשַׁאפֶען? יֶעדֶע לוּסְט, יֶעדֶען גֶענוּס, יֶעדֶען וואוּנְשׁ, אוּנְד זָא אֵיינֶע דוּמְהֵייט, זָא אֵיינֶע קְלֵיינִיכְקֵייט וִויא דֶער שְׁלַאף, וַואס קֵיינֶעם בֶּעטְלֶער פֶעהְלְט, זָאל מִיר פֶעהְלֶען? זָא בִּין אִיךְ דָאךְ נָאךְ אַרְמֶער אַלְס אֵיין בֶּעטְלֶער.

(אויפטריט מאמאן פערקליידעט אַלס עגיפּטישער וואהרזאגער)

מאמאן: פֶערְצֵייהֶע גְרָאסֶער הֶערְר, מִיט גֶעלְד קַאן מַאן אַלֶעס עֶרְרֵייכֶען.

זמרי: וֶוער בִּיזְט דוּא?

מאמאן: אִיךְ בִּין אֵיין עֶגִיפְּטִישֶׁער וַואהְרְזַאגֶער, וֶוען דֶער גְרָאסֶער הֶערְר וִויל מִיר זֵיינֶע רֶעכְטֶע הַאנְד עֶרְלוֹיבֶען זָא בִּין אִיךְ אִימְשְׁטַאנְדֶע דֵיינֶע פֶערְגַאנְגֶענְהֵייט וִויא אוֹיךְ דֵיינֶע צוּקוּנְפְט דַארוֹיס צוּ לֶעזֶען.

זמרי: פִיעלֵייכְט קַאן מִיר דֶער הֶעלְפֶען, הִיער! דַא הַאסְט דוּא מֵיינֶע הַאנְד אוּנְד צֵייגֶע מִיר דֵיינֶע קוּנְסְט.

מאמאן: (זינגט) אַךְ גְלִיקְלִיכֶער מֶענְשׁ דֵיין בֶּעשִׁיטְצֶער אִיזְט נוּר גָאט מַאמָאן אַלֵיין

דִיא גְרֶעסְטֶע שֶׁעטְצֶע דִיעזֶער וֶועלְט דִיא וִוירְד נוּר אַלֶע דֵיין

צוּרִיק מִיט פִיעלֶע יָאהְרֶען אִיזְט עֶר דִיר אִים טְרוֹים עֶרְשִׁיעֶנֶען

גֶעשְׁוָואהְרֶען הַאסְט דוּא אִיהְם פֵייעֶרְלִיךְ צוּ דִיעֶנֶען

רֶעד אִיךְ וַואהְר?

זמרי: וִויא זָאנְדֶערְבַּאר!

מאמאן: וַואס זֶעה אִיךְ? דֵיין שְׁלַאף אִיזְט פָאן דִיר וַוייט אֵיינֶער קִירְצֶען צֵייט וֶועק, דָאךְ נִיכְט גֶעזָארְגְט, עֶס גִיעבְּט דַאצוּ אֵיין מִיטֶעל.

זמרי: שְׁפְּרִיךְ.

מאמאן: אֵיינֶע קְלֵיינִיכְקֵייט.

זמרי: שְׁפְּרִיךְ.

מאמאן: אֵיינֶע קְלֵיינִיכְקֵייט.

זמרי: שְׁפְּרִיךְ.

מאמאן: אוֹיס דֶער בְּרוּסְט אֵיינֶעם שְׁקְלַאוֶוען יוּגֶענְדְלִיכֶער קְרַאפְט

נִים דְרֵייא טְרָאפְּפֶען בְּלוּט אוּנְד מִישׁ עֶס מִיט טְרוֹיבֶּענְזַאפְט

טְרִינְקֶע אֵיינֶען בֶּעכֶער פָאל קֵיין טְרָאפְּפֶען לַאס צוּרִיק

אוּנְד דֵיין פֶערְלָארֶענֶער שְׁלַאף קָאמְט וִויעדֶער צוּ דִיר אִים אוֹיגֶענְבְּלִיק

זמרי: יַא קְלוּגֶער מַאן אִיךְ טְהוּעֶ וַואס דוּא הַאסְט גֶערַאטְהֶען מִיר הִיער הַאסְט דוּא דַאס פִיר דֵיינֶע מִיהֶע אִיךְ דַאנְקֶע דִיר. (אַב)

מאמאן: דוּא יֵצֶר טוֹב דֶענְקְסְט דוּא דִיעזֶעס אָפְּפֶער מִיר צוּ עֶנְטְרֵייסֶען מִיט גֶעוָואלְד

אַבֶּער וֶוער פָאן אוּנְז בֵּיידֶע אִיזְט שְׁטֶערְקֶער זֶעהֶען וֶועלֶען מִיר דַאס בַּאלְד. (אַב)

(אויפטריט זמרי)

זמרי: (פראזע) עֶנְדְלִיךְ הַאבֶּע אִיךְ דָאךְ אֵיין מִיטֶעל בֶּעקָאמֶען, גֶעלְד אַלְמֶעכְטִיגֶעס גֶעלְד זָא הַאבֶּע אִיךְ אַלֶעס נוּר דִיר צוּ פֶערְדַאנְקֶען, אַלֶעס זָאגַאר דֶעם שְׁלַאף, יַא אִיךְ וֶוערְדֶע גֶעבֶּען גֶעלְד זָא פִיעל מַאן וִוירְד פֶערְלַאנְגֶען, עֶס וִוירְד זִיךְ שָׁאן פִינְדֶען אֵיין אַרְמֶער טֵייפֶעל וֶועלְכֶער וִוירְד מִיר פִיר גֶעלְד דְרֵייא טְרָאפְּפֶען בְּלוּט פָאן זֵיין הֶערְץ גֶעבֶּען.

(אויפטריט יונה פערסאפעט)

יונה: אֲדוֹנִי שֵׁנִי לְמֶלֶךְ, אִיךְ בִּין גֶעוֶועזֶען בַּייא דִיר אִין פַּאלַאסְט הָאט מֶען מִיר גֶעזָאגְט אַז דוּא בִּיזְט אוֹיף דֶער יַאגְד בִּין אִיךְ אַהֶער גֶעלָאפֶען אוּן וֶועהְר גוּט וָואס אִיךְ הָאבּ דִיךְ גֶעטְרָאפֶען, אָט פַאל אִיךְ דִיר צוּ דִיא פִים אוּן שְׁרַייא אוֹיס בְּקוֹל רָם אֲדוֹנִי שֵׁנִי לְמֶלֶךְ — אוֹי וֶועה גֶעוַואלְד!

זמרי: וֶוער בִּיזְט דוּא, וַואס וִוילְסְט דוּא?

יונה: איך בין יונה און וויל רחלע.

זמרי: ווער ביזט דוא?

יונה: יונה.

זמרי: אונד וואס ווילסט דוא?

יונה: רחלען.

זמרי: [illegible] יך דייטליך.

יונה: [illegible]טעהסט דוא מיך אדוני שני למלך, איך בין איינער פון דיינע [illegible] אונ היים מיט מיין נאמען יונה, רחלע איז איינע פון דיינע שקלאווינען מיט דעם נאמען רחלע, און דיא רחלע האט מיך ליעב יונה'לע, יעצט וויל איך אז דוא זאלסט זיא בעפרייען כדי איך יונה'לע זאל קענען חתונה האבען מיט רחלען און דאפיר אדוני שני למלך וועל איך דיר צוטהיילען אזוי פיעל כבוד וואס דוא האסט נאך ניט געהאט זייט דוא לעבסט, איך גיעב דיר הערוים כתוב וחתום געשריעבען און נעהתמעט אז דער ערשטער זוהן וואס וועט איי"ד ביי מיר געבוירען ווערען גיעב איך איהם א נאמען נאך דיר.

זמרי: קאם הער! זאגע נור קאנסט דוא שלאפען?

יונה: שלאפען צי איך קען? הא! א! א!

זמרי: אנטווארטע דייטליך, איזט דיין שלאף גוט געזונד?

יונה: געזונד וויא א העלפאנט.

זמרי: דוא ביזט ארם ניכט וואהר?

יונה: ווען איך זאל ניט זיין א קבצן וואלט איך דאך ניט געוואלט דיין פנים אנקוקען.

זמרי: וואס האסט דוא געזאגט שקלאווע?

יונה: וועה איז מיר אדוני שני למלך, איך בין ניט שולדיג, עס האט זיך מיר אומגערן ארויסגעהאפט, איך האב ניכט חלילה געוואלט דיך בעליידיגען, איך האב נאר געוואלט זאגען אז ווען איך זאל ניכט זיין אזוי ארם וואלט איך אין דיינע ד' אמות ניכט געוואלט שטעהען.

זמרי: ווארום שקלאווע?

יונה: שוין ווידער ניט גוט.... איך האב ניט קיין שעהן לשון אין מיר. איך מיין בלויס אז ווען איך זאל ניט זיין אזא קבצן... וואלט איך

נאר ניכט געוואלט מיט דיר רעדען.... שוין ווידער שלעכט – איך מיין נור אז איך.... יונה האלט דעם פיסק. (האלט צו דאס מויל)

זמרי: (אפארט) איין דומקאפף דעסטא בעסער.... קאם הער שרעק דיך ניכט, דוא זאלסט מיר אלעס פרייא אנטווארטען, אלזא דוא ווינשט איך זאל דיר דיינע געליעבטע רחלע פרייא לאסען, יא?

יונה: אדוני שני למלך, דיא וועלט זאגט אויף דיר אז דוא ביזט א שלעכטער, בייזער מענש, א רשע, א הונד.... א.....

זמרי: שווייגע! איך פראגע דיך ניכט וואס דיא וועלט זאגט, דוא בעאנטווארטע יעדע מיינער פראגען, אבער קורץ יא אדער ניין, אלזא דוא ווילסט דיינע רחלע פרייא?

יונה: איך........ וויל........

זמרי: אונד זא באלד זיא איזט פרייא ווילסט דוא זיא הייראטען?

יונה: אוי געוואלד איך וויללללל!

זמרי: אבער דוא ביזט יא ארם, ווען דוא זיא הייראטעסט מוסט דוא דאך געלד האבען אום אייך ערנעהרען צו קענען, ווילסט דוא אויך געלד?

יונה: נוא נוא אדרבה!!!

זמרי: אלזא וואס העטעסט דוא געזאגט ווען איך גיעב דיר דיינע רחלע פרייא אונד דאצו נאך געלד?

יונה: וואס איך וואלט געזאגט? אדוני שני למלך א סך רעדען האב איך מורא עס זאל זיך ווידער ביי מיר ניט ארויסכאפען וואס פאר א טהייערע מציאה דוא ביזט, דארום וועל איך דיר ענטפערען קורץ און שארף, אדוני שני למלך דוא גיעב און איך נעם מיט ביידע ידים.

זמרי: אבער דוא זאלסט ניכט דענקען דאס איך שענקע עס דיר, איך וויל דיר נור דאמיט בעצאהלען פיר עטוואס וואס איך ביי דיר קויפען וויל.

יונה: קויפען? ביי מיר קויפען? וואס איך טראג אויף מיר איז מיין גאנץ פערמעגען, ווילסט דוא מיינע מלבושי כבוד קויפען מזל מיט ברכה. (וויל זיך אויסטהון)

זמרי: וואס טהוסט דוא דוא דומקאפף?

יונה: וואס נישט מיינע מלבושי כבוד ווילסט דוא ביי מיר קויפען? עפּים אנדערש פע[illegible]מאג איך נישט.

זמרי: הערע דוא האסט מיר געזאגט דאס דיין שלאף איזט גוט געזונד, דאס וויל איך בייא דיר קויפען.

יונה: וואס ווילסט דוא בייא מיר קויפען?

זמרי: דיין שלאף!

יונה: ניין, וואס?

זמרי: (בעז) דיינען שלאף!

יונה: מיין שלאף? הַ חַ חַ חַ חַ! נישט אנדערש נאר ער איז משוגע געווארען.

זמרי: נון ווארום לאכסט דוא שקלאווע? זאגע, פערקויפסט דוא אדער ניכט? (יונה קאן זיך ניט איינהאלטען) אלזא וויפיעל פערלאנגסט דוא? ביזט דוא צופריעדען וואן איך דיר גיעב 1000 שקלים?

יונה: טוי.... טויזענד שקלים? חַ חַ חַ חַ! טויזענד שקלים? הַ חַ חַ חַ!

זמרי: ווירסט דוא אמאל אויפהערען מיט דעם דומען לאכען, ווען דוא דאמיט ניכט צופריעדען ביזט זא זאגע פרייא הערוים – ביזט דוא צופריעדען מיט 2000?

יונה: צווייא.... צווייא טויזענד? חַ חַ חַ! אוי מיין בויך, אוי מיינע קישקעס, געוואלד!

זמרי: אלזא איך געבע 5000!

יונה: פינף... 5000 (פאלט פאר לאכען) אוי איך שטארב!

זמרי: (הייבט פיס אויף איהם) שקלאווע!

יונה: אדוני שני למלך לאז מיך אויסלאכען אז ניכט ווער איך צער-טראסקעט.

זמרי: אבער לאכען ווארום? זאגע וויפיעל ווילסט דוא? אלזא איינמאל פיר אלע מאל ביזט דוא צופריעדען מיט 10,000? (יונה לאכט, שאקעלט מיט דעם קאפף יא) ענדליך דוא ארמער נאר, וואן דוא פיהלען ווירסט וואס עס הייסט ניכט שלאפען קענען ווירד דיר שאן דיא לוסט פאן לאכען פערגעהען, קאמע אין מיין פאלאסט. (אב)

יונה: אוי מיינע זייטען! איך האב געלאכט און ער האט געשטיגען מיט טויזענדער! חַ חַ חַ! ווען איך לאך נאך ווייטער וואלט ער מיר געוועזן זיין גאנץ פערמעגען אוועקגעגעבען, איזט דאך מאכן דיא פראגע ווארום האב איך ניט ווייטער געלאכט? אז ער איז משוגע און גיעבט

פאר וואס זאל איך ניט זיין קלוג און נעמען? שא, עס איז דא א פלאן וויא אזוי נאך געלד צו נעמען! 10,000 גיט ער מיר פאר דעם שלאף! אבער ער האט דאך מיט מיר ניט גערעדט וועגען דיא ארטיקלען וואס געהערען צום שלאף, צו געניצען אין מיטען שלאף, צו חראפען, צו פייפען מיט דער נאז און נאך אנדערע ארטיקלען, און איין ארטיקעל אהן דעם אנדערען פערקויף איך נישט, און פאר א יעדען ארטיקעל וויל איך עקסטרא געלד, א כלל מיר האט זיך געעפענט א שמאלץ גרוב.

.I

אזוי דארף מען האנדלען מיט אזא סוחר
וואס נעמט אהן רחמנות פון לעבעדיג און טויט
האט געטראפען יונה פאר א מוכר
וואס וועט אהן רחמנות שינדען פון דיר דיא הויט
דוא ביזט דער גרעסטער עושר דער וועלט
און דאך מוזט דוא צו מיר אנקומען
דיר פעהלט שלאף און מיר פעהלט געלד
ווילסט דוא דיך בייטען ארוים מיט מזומן
אוי מזומן! בים בים בים בים בים בים בים
מזומן בי בי בי בי באם

.II

צו א צדיק א גרויסען אזוי היילינג און פרום
לויפען מענשען אלע פון גרוים ביז קליין
ער דערצעהלט זייא בנאמנות זייא גלייבען איהם
דאס ער רעדט מיט גאט ברוך הוא אליין
דאך ווען איהר ווילט וויסען פון דעם סוד
קוקט אייך צו צו זיין פנים דעם פרומען
מיט זיינע ביידע עינים ווינקט ער צום הימעל
און מיט ביידע ידים חאפט ער דאס מזומן
אוי מזומן א. ז. וו.

.III

דארט וועהט איהר וויא איינער שטעהט אונ דרשע'ט א סך
וועהל איהם פאר איין עלסטען שרייט ער מיט א קול
אין מיין ניט עפים אנדערש וויא טובת הכלל
בראוואו פלעסקען אלע מיט דיא הענד
וועהלט איהם דעם בעל טובה'ניק גיבט איהם איירע שטימען
אונ שפעטער האט ער קיינעם ניט דערקענט
ווילט איהר פון איהם א טובה אזוי קומט ארויס מיט דעם מוומן
אוי מוומן א. ז. וו. (אב)

פערוואנדלונג

(זאאל, דער צוטריט מיט מארמאר זיילען, אם הינטערגרונד איין רייכער פארהאנג, בייא דער זייטע איין רייכער טירקישער דיוואן, אויפטריט פאזשען מיט הארפען, זמרי).

פאזשען: שלומערע זאנפט גוטע נאכט
שלאפע וואהל ביז דער מארגען ערוואכט
שליעסע דיינע אויגען מיעדע צו
געניעסע דעם שלאף אנגענעהמע רוה (רוהע זאנפט)
גוטע נאכט. (אב)

זמרי: (פראזע) דיעזער בעכער ווירד מיר איינע גוטע נאכט פערשאפען איך האבע גענוא זא געטהאן וויא דער עגיפטישער וואהרזאגער האט מיר געראטהען, דרייא טראפפען בלוט געמישט מיט ווין, דאס אויסטרינקען אונד איך בעקאמע ווידער מיין פערלארענעם שלאף נון אויף מיינער געזונדהייט (טרינקט) זא! מענשען-בלוט געטרונקען דאס שמעקט אויסגעצייכנעט, יא איך פיהלע איהם קאמען, דער זיעס ערקוויקענדער שלאף קאמט ענדליך, וויא מיינע געדאנקען זיך קרייצען זא צערפליעסען שווינדעל, ווילקאמען ערקוויקענדער שלאף... גוטע נאכט. (שלאפט איין)

(אויפטריט גבריאל)

גבריאל: זמרי!
זמרי: ווער רופט, ווער וואגט עס מיך צו שטערען?
גבריאל: איך בין עס דיין געוויסען.

זמרי: ווארום שטערסט דוא מיין שלאף?
גבריאל: איזט עס דיין איינגער שלאף?
זמרי: מיינען איינענעם האבע איך פערלארען זא האבע איך מיר פיר געלד פרעמדען שלאף געקויפט.

גבריאל: ניין נישט געקויפט האסט דוא איהם נור גערויבט, בלוטזויגער, טויזענדער שקלאווען ארבייטען מיט דעם בלוטיגען שווייס אום דיך רייך צו מאכען ביזט דוא נאך אימער ניכט זאט? דער איינציגער אונד לעצטער טרייסט דעם מענשען איזט דער שלאף אונד אויך דאס רויבסט דוא איהם וועק? זא זאל דיעזער גערויבטער שלאף דיך נישט ערקוויקען נור מארטערן, אלע פוריען דער העלע צו וועלכע דוא האסט דיך פערקויפט זאלען דיר דיין גאנצעם לעבען אין שרעקליכע בילדער מאהלען, דיינע שטירנע זאל זיך נעטצען אין דיא בלוטיגע טרעהנען פאן דיינע אונצעהליגע אפפער, דאס יאמער געשרייא פאן דיינע אויסגעהונגערטע שקלאווען זאלען דיר אימער-וועהרענד קלינגען אין דיינע אויערען, וועה דיר! וועה דיר! בלוט-זויגער! בלוט זויגער! (אב)

זמרי: ניין איך וויל ניכט שלאפען, וועקט מיך מיינע אויגען ברעכען, איך בין פערדאמט צו שלאפען אונד צו טריימען.

(אויפטריט יוגענד, מערכען)

אלע: שוועסטערלעך זייט צום אבשיעד בערייט
שוועסטערלעך שנעל עס בריכט אוים דיא צייט
צום לעצטען מאל נאך אין דיעזען הויז
פיר אימער אדיע פארוועהרטם הינוים.

זמרי: (זעצט זיך, פראזע) וואס איז דאס פיר איינע ערשיינונג?
יוגענד: נון ברודער זמרי! ווארום בליקסט דוא אויף מיך זא פרעמד, קענסט דוא מיך ניכט?
זמרי: ניין שעהנעס קינד איך קענע דיך ניכט.
יוגענד: דאס איזט ניכט וואהר, דוא קענסט מיך זעהר גוט, וויר זינד יא צוזאמען געבארען.
זמרי: וויר ביידע זינד צוזאמען געבארען?

יוגענד: געווים, וויר זינד צוזאמען אויפגעוואקסען, מיט מיר צוזאמען ביזט דוא איבעראל געוועזען אלעס מיט געמאכט.

זמרי: זא זאגע דאך אמאל ווער ביזט דוא?

יוגענד: איך בין דיא יוגענד.

זמרי: דוא ביזט דיא יוגענד?

יוגענד: יא! אונד דיא אלע זינד מיינע שוועסטערן וועלכע מיך בעגלייטען. (צייגט אויף מעדכע) ליעבע, לוסט, פריידע, קראפט, אונד זא ווייטער אונד זא ווייטער.

זמרי: אך זיעסע קינדער זייט מיר טויזענד מאל ווילקאמען אין מיינעם הויזע, קאמט הער! לאסט אייך אומארמען.

יוגענד: ניין ניין ברודערכען, ניכט דעסוועגען זינד וויר הערגעקאמען. דער צוועק פאן אונזער בעזוך איזט אום פאן דיר אבשיעד צו נעהמען.

זמרי: זיעסע שעהנע יוגענד, ווילכט דוא שאן פאן מיר אבשיעד נעהמען? ווארום זא פריה?

יוגענד: ס'ם איזט דיינע שולד, דוא זעלבסט האסט יא מיך פאן דיר פערשטאסען.

זמרי: איך?

יוגענד: דיינע ארט אונד ווייזע וויא דוא לעבסט האט מיך יעדעם מאל פאן דיר ערווייטערט ביז איך דיך ענדליך גענצליך פערלאסען מוס, יא מיין פריינד איך בין זעהר איין פערצערטעלטעס קינד, ווער עס וויל איך זאל ביא איהם ווייטער פערבלייבען מוס מיט מיר זעהר פארזיכטיג אומגעהען, מיך היטען וויא דאס אויגע אים קאפף, אבער ווען מאן מיך פערנאכלעסיגט, מיך ניכט געהעריג בעהאנדעלט, זא נעהמע איך מיר מיינע שוועסטערכען אונד זאגע אדיע פיר אימער.

זמרי: פיר אימער?

יוגענד: יאוואהל פיר אימער! ווען איך פארט געהע זיעהסט דוא מיך ניע מעהר וויעדער.

זמרי: הערע מיך שעהנעס קינד, איך בין דער רייכסטער מאן אין דער וועלט, איך געבע דיר איין הויפען גאלד בלייבע נאך ווייטער ביא מיר.

יוגענד: דוא נארישער מענש דיא יוגענד ווילסט דוא מיט גאלד קויפען? וואס זאגט איהר דאצו שוועסטערכען?

אלע: חחחחחח!

זמרי: זא ביטע איך דיך, איך יאמערע פאר דיר, פערלאס מיך ניכט זא פריה, בלייבע שענע ליעבע יוגענד, בלייבע נאך ווייטער ביא מיר!

יוגענד: אומזאנסט, מיינע עלטערע שוועסטער שטעהט שאן מיט אונז געדולד ביא דיינער טהירע אונד ווארטעט נור אויף דעם אויגענבליק איך זאל הינויס זא קאמט זיא באלד העריין.

זמרי: ווער איזט דען דיינע עלטערע שוועסטער?

יוגענד: דאס אלטער!

זמרי: זיא וויל איך אין מיינעם הויזע ניכט הערייןלאסען.

יוגענד: נוא נוא דוא וווירסט שאן בעסער ווערדען, זיא קאמט אונגעבעטען, נון שוועסטערלעך דיא צייט דרענגט מיך פאן היער הינויס, נעהמען וויר אבשיעד.

זמרי: (זינגט) זיעסע יוגענד געה נאך ניכט וועק פאן היער.

יוגענד: (זינגט) מיך דרענגט דיא צייט, פארט פאן היער פארט מוס איך איין אויגענבליק, איך געהע אונד קאמע ניעמעהר צוריק.

זמרי: בלייבע בלייבע.

יוגענד: אומזאנסט שיינט דיא זאנע נאך זא שען דאך ענדליך מוס זיא אונטערגעהען.

קאהר: שיינט דיא זאנע א. ז. וו. (ביס) שוועסטערלעך (אב)

כאהר: (אונטער דיא קוליעסען) אויף אויף אויף מאכט שוין אויף דיא טהיר
אויף מיט דער עלטער זעגען מיר
מאך אויף מאך אויף מאך אויף

(ערשיינט דאס אלטער מיט 6 אלטע)

ברוך ניעניענע הבא ניעניענע דיא אלטע מאמעניו מאמעניו
דא וועלען מיר שוין זיין
ביז אין טויט אריין. (ניעסען, געהען צו)

אלטער: לאנגזאם! לאנגזאם! אך מיינע אלטע ביינער! נון זמרי מיין ליעבער פריינד, ענדליך בין איך ביא דיר, אוי איך האב מיך קוים צו דיר פערשלעפט.

זמרי: ווער האט דיך געבעטען? וועק פאן מיר, איך קאן דיין העסליך געזיכט ניכט ליידען.

אלטער: דוא א זיס פנים! ווייסט דוא צו וועמען דוא רעדסט? איך בין דאך דיא עלטער, איך האב געזוג געוואַרט איך זאל פטור ווערען פון דאגען מיין יונגערע שוועסטער כדי איך זאל שוין אמאל ווערען דיין גאסט, אך וויא פערהאסט מיר איז דאס שוועסטערל מיינס דיא יוגענד, טאג אונ נאכט איז זיא נור לוסטיג אונ פרעהליך, זיא האט נאר ליעב טאנצען אונ שפרינגען אונ צו האפקען, איך קאן עס ניט ליידען.

זמרי: זיעסע יוגענד ווא ביזט דוא?

אלטער: אה אה אה זיא איזט שוין שהלכה לעולמה, דערפאר בין איך דאך אבער דא, איך וועל שוין שטענדיג זיין מיט דיר ביז אין דיין טויט אריין, קאם פריינד צו מיין הערץ. (אומארמט איהם)

זמרי: אה וועה! עס ווירד מיר קאלט, איך פיהלע וויא איין פראכט אי מיינע גליעדער.

אלטער: נוא וואס דען, אויף דער עלטער ווערט מען קעלטער.

זמרי: ויין! ויין וויל איך, איך וויל מיך ערוועהרמען.

אלטער: חלילה! עס ווירד דיר גאר בעסער ניט העלפען, חיבייא קרייטיכצער, איין קאלטען האנדטוך, מילוטען מיט צוקוטען, אלע שעה איין עסלעפעל.

זמרי: עס ווירד מיר דונקיזל. מיר שווינדעלט פאר דיא אויגען.

אלטער: נוא גאנץ נאטירליך וואס אלט איז ניט יונג, וואַרט מיין פריינד, דאס איז נאך גאר נישט, ערשט נאכדעם וואס אלע מיינע קינדערלעך וועלען מיט דיר פריינדשאפט שליעסען, ערשט דאמאלס וועסט דוא וויסען וויא טהייער קארן גילט, קינדער קומט קומט וועל איך אייך פארשטעלען, וועהסט דוא דאס איז מיין בכור זאל לעבען, ער איז דער בעסטער פריעזער דער וועלט, ער וועט דיר יעדען טאג דיינע האארע פריעזירען, דאס ביז אין קורצער צייט וועסט דוא ווערען וויים וויא א טויב. דער דארט איז מיין צווייטער זאהן רעאמאטיזם, ער ווירד זיך בעשעפטיגען מיט דיינע הענד אונ פיס וועסט דוא דיך מחיה זיין, דער דריטער זאהן דארט הייסט מאגענפערדערבער,

מיין פיערטער זאהן איז הארץ נאגעניש מיין פינפטייר זאהן איז אויגענשווינדעל, אונ דער זעכסטער זאהן איז גליעדערבייסען. מיין זיעבעטער זאהן איז........

זמרי: גענוג געה צום טייפעל מיט אלע דיינע זעהנע.

אלטער: א זיס פנים, דרך ארץ!

זמרי: ווערדע איך פאן אייך ניע לאז ווערדען?

אלטער: דאס דארפסט דוא בעטען נאר מיין מזיניקל, אז דוא וועסט בעקומען מיין מזיניקל צו גאסט דאמאלס וועסט דוא פון אונז לאז ווערדען.

זמרי: ווער איז דאס מזיניקל?

אלטער: מיין מזיניקל איז דער וועלט בעריהמטער שוחט. וועל איך דיר איהם פארשטעלען, מזיניקל דער מאמעס בעוויז דיך. (דונקעל)

(אויפטריט מאמאן אלס מלאך המות סקעלעט)

מאמאן: (זינגט) מענש דוא ביזט בייא דיר א גאנצער קעניג
מענש דיא גאנצע וועלט איז פאר דיר צו וועניג
דא קאמט דער שוחט אונ וועט מאכען חיק (ביס)
אונ פיער איילען אין דער ערד אריין אונ גענוג. (אב)

(דיא 6 מענער שטעלען זיך ארום זמריס געלעגער, וועהרענד דעם פריעזירט מען איהם מיט א גרויער פעריקע אונ באָרד).

קאהר: שלום עליכם הערר שני למלך
דיין בעקאנטשאפט פרייעט אונז זעהר
שלום עליכם זינגען מיר פריילך
דיך פערלאזען מיר נישט מעהר. (ביס) (אב)

זמרי: (פראזע) וועקט מיך איך וויל ניכט שלאפען, רופט מיינע טענצערס לאסט רוישען דיא מוזיק, גיעבט מיר ויין, איך וויל מיך בעטייבען, ווא זייט איהר אלע מיינע דיענער? אומזאנסט! (ער פאלט צוריק)

(צפורה עקיבא זיטצען אויף א שטיין)

קאהר: קורץ איזט דאס לעבען נאר וויא א חלום
דיא גאנצע וועלט איז הבל הבלים
דוא זאמעלסט פערמעגען וואס קומט ארויס
אין איין אויגענבליק איזט פאן דיר אויס.

(וועהרענד זייא זינגען שפריכט)

זמרי: עֲקִיבָא בְּלִינְדֶער עֲקִיבָא, דוּא ווִילְסְט מִיךְ פָאר דֶער ווֶעלְט צוּ שַׁאנְדֶע מַאכֶען, אַבֶער נַיין, אִיךְ קֶען דִיךְ נִיכְט, אִיךְ הַאבֶּע דִיךְ נִיע גֶעזֶעהֶען, דִיעזֶעס מֶעדְכֶען אִיזְט מִיר פְרֶעמְד, זִיא אִיזְט נִיכְט מֵיין קִינְד, נַיין זַאגֶע אִיךְ נַיין!

(פָארהאנג אַם הינטערגרונד געהט אויף פריעדהאָף, יוכבד ערשיינט פאָם גראב מעהרערע טאָדטע שקעלעטען ערשיינען)

זמרי: יוֹכֶבֶד מֵיינֶע פְרוֹיא גֶענוּג גֶענוּג, אִיךְ, אִיךְ קַאן דִיעזֶע מַארְטֶער נִיכְט עֶרְטְרַאגֶען. (ער פאלט) עֶרְבַּארְמֶען! עֶרְבַּארְמֶען!

(פ אָ ר ה אַ נ ג).

(ענדע דעם דריטען אַקטעס).

ט

IV. אַקְט.

(געגענד בויערעז, שעפער, פאָלק, יונה, רחלע, עקיבא)

עקיבא: שְׁטֶעלְט מִיךְ אוֹיף עֶפֶּס אַרוֹיף דַאמִיט יֶעדֶער זָאל מִיךְ זֶעהֶען, אַלֶע זָאלֶען מִיךְ הֶערֶען. אויף אַ פעלז) אַחַי וְרֵעַי! זֶעהֶען קֶען אִיךְ אֵייךְ נִישְׁט, דֶערְפַאר אִיז אָבֶער מַיין גֶעהֶער דָאפֶּעלְט שְׁטֶערְקֶער פִיר אֵייעֶרֶע זִיפְצֶער, יַא אִיךְ הַאבּ גֶענוּג גֶעהֶערְט וַואס אִיהְר לֵיידֶעט אוּנְטֶער דֶעם שְׁווֶערֶען יָאךְ פָאן דֶעם הֶערְצְלָאזֶען שוּרְקֶען פָאן זִמְרִי דֶעם שֵׁנִי לְמֶלֶךְ, אוּנְטֶערְשְׁלַאגֶענֶע גֶעלְדֶער פוּן יְתוֹמִים אוּנְד אַלְמָנוֹת דַאס אִיז זַיין רַייכְטְהוּם, מֵיינֶע אוֹיגֶען הַאבֶּען צוּ זַיינֶעם עֲשִׁירוּת דַאס עֶרְסְטֶע פוּנְדַאמֶענְט גֶעלֶעגְט, אַבֶער וַוארוּם מֵיינֶע בְּרִידֶער, וַוארוּם זָאלְט אִיהְר דֶען ווַייטֶער זִיפְצֶען אוּנְטֶער זָא אֵיינֶעם שְׁווֶערֶען יָאךְ? זַייט אִיהְר דֶען בְּהֵמוֹת אֵייךְ בֶּעגְנִיגֶען צוּ לַאסֶען מִיט אַבִּיסֶעל גְרָאז? אִיהְר זַייט דָאךְ מֶענְשֶׁען, אוֹיף אַלְם מֶענְשֶׁען פָארְדֶערְט רַאכֶע.

קאהר: (זינגט) צוּם קַאמְפְף זַייט אַלֶע בֶּערֵייט
אַלֶע ווִיא אֵיין מַאן קֶעמְפְּפֶען פִיר דִיא גֶערֶעכְטִיגְקֵייט
קֵיינֶע שְׁקְלַאוֶוען מֶעהְר
ווִיר אַלֶע לֶעבֶען פְרֵייא נִיעדֶער מִיט דִיא פֵיינְדֶער
נִיעדֶער נִיעדֶער מִיט דֶעם טִירַאן.

עקיבא: זָא רֵייכְט אֵייךְ אַלֶע דִיא הֶענְד אוּנְד שְׁווֶעהְרְט.

קאהר: ווִיר שְׁווֶעהְרֶען ווִיר שְׁווֶעהְרֶען דָא יֶעצְט.

עקיבא: מוּטְהִיג אוּנְד טַאפְּפֶער צוּ קֶעמְפְּפֶען אַלֶע ווִיא אֵיין מַאן
עֶס לֶעבֶּע דִיא גֶערֶעכְטִיגְקֵייט
מוּטְהִיג אוּנְד טַאפְּפֶער אַלֶע ווִיא אֵיין מַאן.

קאהר: מוּטְהִיג אוּנְד א. ז. וו. (אַלע אַב אויסער יונה רחלע)

יונה: (פראזע) בְּלוּט בְּלוּט זָאל זִיךְ גִיעסֶען ווִיא וַואסֶער.

רחל: יוֹנָה׳לֶע וָואס שְׁרַייסְט דוּא אַזוֹי?

יונה: בְּלוּט שְׁרַייא אִיךְ.

־חל: צו וואָס טויג דיר בּלוט?

יונה: רָחֶלֶע לאָז מִיךְ, וֶועהְסְט נִיט וִויא אִיךְ קְראַךְ, אִיךְ וִיער, אִיךְ שַׁארְפֶּע, לאָז מִיךְ רָחֶלֶע, לאָז מִיךְ גֶעהֶען הֶענְגֶען מֶענְשֶׁען.

־חל: וֶועה מִיר! הַרְגֶענֶען מֶענְשֶׁען? פַאר וואָס נֶעבִּיךְ?

נה: פַאר וואָס? אִיךְ מוּז!

־חל: אָבֶּער יוֹנָה׳לֶע!

נה: רָחֶלֶע גֶעוואַ[illegible]ט מִיךְ נִיט צוּ וֶועהְסְט נִיט אַז אִין מַיינֶע אוֹיגֶען שְׁפְּרִיצֶען פִינְ[illegible] פוּן מַיינֶע נאָז לֶעבֶּער גֶעהְט אַ רוֹיךְ, רִיהְר דִיךְ נִיט צוּ צוּ מִיר, קֶענְסְט דִיךְ נאָךְ חָלִילָה אָבְּבְּרִיהֶען.

־ל: וואָס אִיז דִיר הַיינְט מֶעהְר וִויא תָמִיד?

ה: מַיין גְרִימְצָארְן האָט זִיךְ אִין מִיר צֶערְהִיצְט.

־חל: אוֹיף וֶועמֶען?

־: אוֹיף וֶועמֶען אַז נִיט אוֹיף דֶעם שֵׁנִי לְמֶלֶךְ? האָטְט נִיט גֶעהֶערְט אַזוֹי וִויא דֶער בְּלִינְדֶער עֲקִיבָא האָט גֶעדַרְשֶׁעט? אִיךְ וִויל אִיהְם נִישְׁט האָבֶּען פַאר קַיין שֵׁנִי לְמֶלֶךְ, רָחֶלֶע עֶס וֶועט זִיךְ טְהוּן חוֹשֶׁךְ אִיךְ קֶעהְר אִיבֶּער דִיא גַאנְצֶע וֶועלְט, אִיךְ בְּרֶען, אִיךְ שְׁטֶעךְ, אִיךְ שִׁיעס, אִיךְ שְׁנַייד, אִיךְ קוֹילֶע, אִיךְ הֶענְג, אִיךְ וִויל אִיהְם נִיט האָבֶּען פַאר קַיין שֵׁנִי לְמֶלֶךְ.

־חל: נוּא זֶשֶׁע רֶעג דִיךְ נִיט אַזוֹי אוֹיף.

יונה: אִיךְ וִויל נִיט אוּנ וֶוען דִיא גַאנְצֶע וֶועלְט זאָל וֶועלֶען וִויל אִיךְ נִיט.

רחל: אִיז נִיט, אָבֶּער וואָס רֶעדְסְט דוּא פוּן הֶענְגֶען, הַרְגֶענֶען?

יונה: נוּא בְּקִיצוּר דִיר צוּלִיעבּ שֶׁענְק אִיךְ אִיהְם דאָס לֶעבֶּען אוּנ ווייס וִויא טְהַייעֶר דוּא בִּיזְט בַּייא מִיר.

־חל: יָא יָא דוּא הַאלְסְט אִין אֵיין שְׁרַייעֶן אַז אִיךְ בִּין בַּייא דִיר טְהַייעֶר אוּנ צוּם סוֹף לִיעגְט דִיר נאָךְ אִין זִינֶען נַארִישְׁקַייטֶען.

יונה: דאָס אִיז דאָךְ פָּאלִיטִיק!

־חל: וואָס טוֹיג מִיר פְרֶעמְדֶע דַאֲגוֹת אַז אִיךְ האָבּ מַיינֶע אֵייגֶענֶע? יוֹנָה׳לֶע, פְרִיהֶער אֵיידֶער אִיךְ בִּין פְרַייא גֶעוואָרְדֶען האָסְט דוּא נִיט גֶעקֶענְט אַיינְרוּהֶען, אוּנ יֶעצְט אַז אִיךְ בִּין נ. ז. ד. פְרַייא אוּנ דוּא האָסְט נאָךְ גֶעלְד אוֹיךְ . . . . .

יונה: נוּא?

רחל: נוּא!

יונה: וואָס נוּא?

רחל: דוּא ווייסְט שׁוֹין וואָס!

יונה: אַ פַאר וואָס מִיר האָבֶּען נִיט חֲתוּנָה?

רחל: נוּא!

יונה: נוּא נוּא!

רחל: וואָס נוּא נוּא?

יונה: נוּא הַייסְט הַאלְבּ גֶעבְּראָטֶען אוּנ אִיךְ בִּין נֶעבִּיךְ נוּא נוּא גַאנְץ גֶעבְּראָטֶען.

רחל: אִיךְ פֶערְשְׁטֶעה נִיט.

יונה: אִיךְ בִּין אָבְּגֶעבְּראָטֶען אוּנ אָבְּגֶעבַּאקֶען, גֶעדֶענְקְסְט דוּא וֶוען אִיךְ האָבּ דִיר גֶעבְּראַכְט דִיא גוּטֶע בְּשׂוֹרָה אַז דוּא בִּיזְט פְרַייא אוּנ אִיךְ האָבּ נאָךְ פוּן דֶעם שֵׁנִי לְמֶלֶךְ בֶּעקוּמֶען עֶטְלִיכֶע טוֹיזֶענְדֶער פַאר מַיין שְׁלאָף וואָס עֶר האָט מִיר אָבְּגֶענַארְט, אוּנ אַזוֹי וִויא אִיךְ האָבּ נאָר מִיט אִיהְם אָבְּגֶעשְׁלאָסֶען דֶעם שְׁלאָף מִסְחָר אַזוֹי אִיז בַּאלְד דֶער שְׁלאָף אַוֶועק פוּן מִיר.

רחל: וֶועה מִיר, אַצוּנְד קֶענְסְט דוּא נִיט מֶעהְר שְׁלאָפֶען?

יונה: נִיט שְׁלאָפֶען, נִיט גֶענִיצֶען, נִיט חְראָפֶּען, נִיט פַייפֶען מִיט דֶער נאָז, גאָר נִישְׁט אִיז גֶעבְּלִיעבֶּען, אַוֶועק פוּן מִיר דֶער שְׁלאָף מִיט אַלֶע מְפָרְשִׁים.

רחל: ווייסְט דוּא יוֹנָה׳לֶע פַאר וואָס דֶער שְׁלאָף אִיזְט פוּן דִיר וֶועק?

יונה: פַאר וואָס?

רחל: ווייל דוּא האָסְט דֶעם שֵׁנִי לְמֶלֶךְ׳ס גֶעלְד אוּנ דאָס אִיז נִיט קַיין עֶהְרְלִיכֶעס פֶערְדִיעְנְסְט.

יונה: יָא, אָבֶּער אִיךְ האָבּ דאָךְ עֶס עֶהְרְלִיךְ פֶערְדִיעְנְט? עֶר האָט זִיךְ גֶענוּמֶען 3 טְראָפְּפֶען בְּלוּט פוּן מַיין הֶערְץ.

רחל: דאָס אַלֵיין אִיז אוֹיךְ נִיט עֶהְרְלִיךְ אַז דוּא פֶערְקוֹיפְסְט דַיין הַארְץ אוּנ בְּלוּט פַאר גֶעלְד, אִיז דאָס גֶעלְד טְהַייעֶרֶער פוּן דַיין לֶעבֶּען? הֶערֶע מִיךְ יוֹנָה׳לֶע, וִויפִיעל גֶעלְד האָט עֶר דִיר גֶעגֶעבֶּען?

יונה: אַ טוֹיזֶענְדֶער פַאר דֶעם שְׁלאָף, אַ טוֹיזֶענְדֶער פַאר דֶעם גֶענִיצֶען,

אַ טוֹיזֶענְדֶער פַאר דֶעם חְרָאפֶּען, אַ טוֹיזֶענְדֶער פַאר דֶעם פַייפֶען מִיט דֶער נָאז, אַרוּם אוּנ אַרוּם 10,000.

רחל: יֶעצְט נֶעם דָאס גַאנְצֶע גֶעלְד אוּנ צֶערְטְהַייל צְווִישֶׁען אַרְמֶע וָואס דֶער שֵׁנִי לְמֶלֶךְ הָאט זַייא בֶּעשְׁווִינְדֶעלְט, נִיט אַיין פְּרוּטָה פוּן דֶעם גַאנְצֶען גֶעלְד זָאל דִיר בְּלַייבֶּען, וֶועסְט דוּא זֶעהְן וִויא דוּא וֶועסְט צוּרִיק בֶּעקוּמֶען דֶעם שְׁלָאף.

יונה: רָחֵלֶע ווייסְט דוּא נִיט אֶפְשַׁר פוּן אַ בֶּעסֶערֶע סְגוּלָה אַז אִיךְ זָאל קֶענֶען ווִיעדֶער בֶּעסֶער שְׁלָאפֶען אוּנ דָאס מְזוּמָן זָאל אוֹיךְ בְּלַייבֶּען?

רחל: אִיךְ זֶעה שׁוֹין וָואס פַאר אַ רָאלֶע עָס שְׁפִּיעלְט בַּייא דִיר דָאס מְזוּמָן, יוֹנָה׳לֶע זָאלְסְט וִויסֶען אַז אִיךְ הָאבּ דָאס גַאנְצֶע צוּטְרוֹיעֶן צוּ דִיר פֶערְלָארֶען, הַיינְט פֶערְקוֹיפְסְט דוּא דַיין בְּלוּט פִיר גֶעלְד, מָארְגֶען קֶענְסְט דוּא מִיךְ אוֹיךְ פֶערְקוֹיפֶען.

יונה: וֶועה מִיר רָחֵלֶע וָואס הָאסְט דוּא גֶעזָאגְט?

רחל: קוּרְץ אוּנְד גוּט פָאלְג מִיךְ, אִיךְ ווִיל זֶעהְן צוּ בִּין אִיךְ בַּייא דִיר טְהַייעֶרֶער וִויא דָאס מְזוּמָן.

יונה: טְהַייעֶרֶער אַפִילוּ פוּן מַיין לֶעבֶּען.

רחל: פָאלְגְסְט דוּא מִיךְ?

יונה: אִיךְ פָאלְג דִיךְ.

רחל: אַזוֹי בִּיזְט דוּא ווִיעדֶער מַיין גוּט גֶעטְרַייא יוֹנָה׳לֶע.

יונה: רָחֵלֶע אִיךְ דֶענְק וָואס וָואלְט גֶעשַׁאט אַז אִיךְ וֶועל הַאלְטֶען אִין טְהַיילֶען דָאס מְזוּמָן זָאל אִיךְ מִיךְ אַלַיין אוֹיךְ נִישְׁט פֶערְטְהַיילֶען.

רחל: נַיין קַיין פְּרוּטָה זָאלְסְט דוּא דִיר צוּרִיקְלָאזֶען.

יונה: מִיר זֶענֶען דָאךְ אוֹיךְ אַרְם.

רחל: נַיין מִיר זֶענֶען רַייךְ, וַוייל מִיר זֶענֶען גֶעזוּנְד, זֶענֶען דַיינֶע הֶענְד נִיט שְׁטַארְק גֶענוּג יוֹנָה׳לֶע?

יונה: מִיט מַיינֶע הֶענְד קֶען אִיךְ אוֹיפְהֶעבֶּען אַיין אָקְס.

רחל: אוּנ מַיינֶע הֶענְד זֶענֶען אוֹיךְ נִיט קַיין שְׁוַואכֶע, זֶעה יוֹנָה׳לֶע אָט דָאס אִיז אוּנְזֶער מְזוּמָן.

יונה: רָחֵלֶע מִיר זָאל זַיין פַאר דַיין חָכְמָה.

רחל: דוּא וֶועסְט זֶעהְן וָואס פַאר אַ צוּפְרִיעדֶענֶעם לֶעבֶּען מִיר וֶועלֶען פִיהְרֶען, דוּא וֶועסְט אַרְבַּייטֶען אִין פֶעלְד אוּנ אִיךְ צוּ הוֹיזֶע אוּנ נָאךְ

דֶער אַרְבַּייט וֶוען דוּא וֶועסְט אַהֵיים קוּמֶען וֶועל אִיךְ דִיר אַקֶעגֶען לוֹיפֶען.

יונה: אוּנ אִיךְ וֶועל דִיךְ צוּקְוֶועטְשֶׁען צוּ מַיין הֶערְצֶען.

רחל: אוּנ אִיךְ וֶועל דִיךְ אַרַיינְפִיהְרֶען אִין אוּנְזֶער שֶׁען ווִיבֶּער שְׁטִיבֶּעלֶע.

יונה: יָא אִין וֶועג וֶועט שׁאן זַיין גֶעגְרַייט צוּם טִישׁ.

רחל: אוּנ מִיר וֶועלֶען אַזוֹי גֶעשְׁמַאק עֶסֶען אוּנְזֶער פֶערְדִינְטֶעם שְׁטִיקֶעלֶע בְּרוֹיט.

יונה: נִיט אַ שְׁטִיקֶעלֶע נוּר אַיין גַאנְץ שְׁטִיק, אִיךְ פִיהְל מִיךְ אִין כֹּחַ.

רחל: יָא אוּנ פֶערְטְרִינְקֶען מִיט פְרִישׁ וַואסֶער.

יונה: אוּנ פֶערְבַּייסֶען מִיט אַ קִישׁ, עָס וֶועט זַיין אַ וֶועלְט מִיט קְלַיינֶע וֶועלְטֶעלֶעךְ. (אוּמאַרמונג, זינגען דועט)

יונה: יוֹנָה׳לֶע אוּנ רָחֵלֶע וֶועלֶען זַיין אַ פָּאר
אוֹיף מִיר אַזַא לֶעבֶּען אוֹיף מִיר אַזַא יָאהְר.

רחל: נוּר עֶהְרְלִיךְ לֶעבֶּען עֶהְרְלִיךְ ווֹאהְל אוּנ פַיין
וֶועט דִיא גַאנְצֶע וֶועלְט אוּנְז מְקַנֵא זַיין.

יונה: עֶהְרְלִיךְ אִיז שְׁוֶוערְלִיךְ זָאגֶען מֶענְשֶׁען פִיעל

רחל: וַוייל נוּר מְזוּמָן אִיז זֵייעֶר אֵיינְצִיג צִיעל.

יונה: אוֹי מְזוּמָן דְזְשִׁים דְזְשִׁים דְזְשִׁים.

רחל: מְזוּמָן מַאכְט נִישְׁט גְלִיקְלִיךְ יוֹנָה׳לֶע גְלַייבּ עָס מִיר

יונה: נוּא אַז דוּא זָאגְסְט רָחֵלֶע גְלַייבּ אִיךְ דִיר.

ביידע: מֶען וֶוערְט נִישְׁט זַאט מִיט ווִיפִיעל מֶען הָאט
אוּנ מֶען ווִיל אַלְץ נָאךְ אוּנ נָאךְ אוּנ נָאךְ אָבֶּער
יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ. (כּיס) (אַב)

(אויפטריט צפורה)

צפורה: (פראזע) מַיין גָאט, וִויא עֶנְגְסְטְלִיךְ אוּנְד עֶרְשְׁרָאקֶען אִיךְ בִּין, וַואס גֶעהְט דֶען אוּנְטֶער דֶעם פָאלְקֶע פָאר? אַלֶע הַאבֶּען זִיךְ גֶעגֶען דֶעם ווִיצֶע קֶענִיג פֶערְשְׁוָואהְרֶען, זַייא ווִילֶען אִיהְם טֶעטֶען, נָאר אִיךְ בִּין דִיא אֵיינְצִיגֶע דִיא אִיךְ אִיהְם בֶּעמִיטְלֵיידֶע, אִיךְ קַאן עָס גַאר נִיט בֶּעגְרַייפֶען וַוארוּם? עֶר אִיזְט דָאךְ ווִירְקְלִיךְ אַיין שְׁלֶעכְטֶער מֶענְשׁ אוּנְד דָאךְ וֶוען אִיךְ זֶעה דַאס פָאלְק אוֹיף אִיהְם ווִיטְהֶען זָא טְהוּט עָס מִיר וֶועה זֶעהְר וֶועה, אִיךְ בִּין הֶערְגֶעדַאנְט אוּם אִיהְם צוּ וַוארְנֶען, יָא

איך מוס איהם אויפמערקזאם מאכען אויף דיא שרעקליכע געפאהר וועלכעס זיין לעבען דראהט, וואס זעה איך, ער קאמט הער, וויא פערענדערט, שרעקליך פערענדערט.

(אויפטריט זמרי לויפט ווילד העריין)

זמרי: ניין ניכטס פערמאגט איהר מיר צו טהון, איך בין פיעל שטערקער אלס איהר! איך בין רייך, דיא וועלט איזט מיין, ציטערט פאר מיר איהר אויפוויעגלער, סאלדאטען פערטהיידיגט אייער וויצע קעניג, שיעסט אויף דאס פאלק – ניין, ניין, האלט איין, וואס וואלט איהר פאן מיר? ווארום וואלט איהר מיך טעדטען? נעמט אלעס, פערניכטעט מיין גאנצעס פערמעגען, נור מיך לאסט פרייא, שענקט מיין לעבען מיר. (פאלט אויף שטיין)

צפורה: אונגליקליכער! איך האבע מיט איהם זא פיעל מיטלייד, העררוויצע קעניג!

זמרי: יוכבד! (ער בליקט ווילד)

צפורה: יוכבד? ער רופט מיך אויף מיינער מוטערס נאמען!

זמרי: ביזט דו פאם גראבע אויפגעשטאנדען? אויך דו שרייעסט ראכע נאך?

צפורה: וואס פאנטאזיערט ער?

זמרי: אלע, אלע געגען מיר איינעם, זאגאר דיא טאדטען אין איהרען גרעבערן האבען זיך מיר געגענאיבער פערשווארען.

צפורה: איך בין צפורה דיא הארפען שפיעלערין.

זמרי: צפורה יא ריכטיג דו ביזט עס.

צפורה: אה איך בין געקאמען אום דיך צו ווארנען, דען דו ביזט אין געפאהר, רעטע דיך, ענטפליהע.

זמרי: ביזט דו ווירקליך וועגען דעם געקאמען? קאם הער צפורה, ווען דו ווילסט ווירקליך מיין לעבען רעטען זא בלייבע אין מיינעם הויזע דיינע געגענווארט ווירד מיך פאר דעם וויטהענדען פאלקע שיטצען, דיינעטוועגען ווירד מיר קיין לייד געשעהן, קאם. (וויל צוגעה;)

צפורה: ניין! ניין! איך וויל אין דיינעם הויז ניכט בלייבען, לאס מיך. לאס מיך! איך האבע אנגסט פאר דיר.

זמרי: צפורה! הערע, דער בלינדער עקיבא האט דיר נאך ניכטס געזאגט וואס דו מיר ביזט, יעצט וויל איך דיר ענטדעקען דו ביזט מיין קינד!

צפורה: וועה מיר, וואס מוס איך הערען?

זמרי: ווארום ביזט דו ערשראקען?

צפורה: לאס מיך פאן דיר ענטפליהען, מיך שוידערט דיינע נעהע, לאס מיך.

זמרי: (ערגרייפט זיא) דו ביזט מיין קינד זאגע איך דיר! דיא נאטור האט דיך צו מיר געבונדען, דו מוסט מיר געהארכען, עס איזט דיינע פפליכט!

צפורה: ניין איך מוס ניכט! איך בין צו דיר ניכט פערפפליכטעט, זאגאר דיעזעס ביסכען סימפאטיע וואס איך עבען נאך פיר דיך האטע, איזט יעצט פערשוואונדען געגצליך, דו דער רייכסטער מאן דער וועלט האסט מיינע מוטער אין עלענד אונד קומער אומקאמען לאסען, אונד יעצט ווילסט דו מיך אלס קינד אנערקענען אום דיך פאר דעם פאלקעס וואוטה צו שיטצען ניכט ווייל עס דיינע געפיהלע דיר דיקטירען, יא זא הערצלאז ביזט דו דער גאנצען וועלט געגען איבער הערצלאז זינד דיינע האנדלונגען, הערצלאז דיינע שפראכע, דו מיין פאטער? ניין! ניין! איינע ווייזע וואר איך ביז נון אונד וויל עס אויך פערנער היין בלייבען, איך האבע קיינע מוטער אונד וויל אויך קיינעם פאטער האבען. (אב)

זמרי: זיא וויל ניכט מיין קינד זיין, רעכט האט זיא, וויל איך דען איהר פאטער זיין אום ליעבע? וויא קאן איין שטיין דען ליעבען? (צייגט אויפס הערץ) היער איזט קיין הערץ נור איין שטיין, זא הארט אונד קאלט גראדע וויא דאס גאלד וועלכעס איך בעזיטצע, איך קאן ניעמאנדען ליעבען, ניעמאנדען, ניכט אמאל מיך זעלבסט, מיין לעבען אונד שטרעבען איזט נור דאס גאלד זאמלען אונד זאמלען ביז דאס גאנצע געהט דאהין פאן וואו עס איזט געקאמען, עס הייסט צום טייפעל. (פינסטער)

(אויפטריט מאמאן אין זיינער טייפעלס געשטאלט)

מאמאן: דאסט מיך גערופען היער בין איך.

ומרי: ווער ביזט דוא ?

מאמאן: ערקענסט דוא מיך ניכט מעהר ? דיין גאט בין איך, פאר דעם דוא דיך ביקסט שאן מעהר אלס 20 יאהרע, איך ווייבע קיינעם אויגענבליק פאן דיר, איך בין שטעטס מיט דיר מיין טרייער קנעכט ביזט ועהר בראוו, איך בין פאלשטענדיג מיט דיר צופריעדען.

ומרי: אבער איך ניכט מיט דיר.

מאמאן: ווארום מיין ליעבער ? ווילסט דוא נאך מעהר גאלד ? דוא זאלסט עס האבען, עס לעבען נאך 2 פיסגע בהמות אויף ערדען, שינד זייא נאך בעליעבען, טרינקע זייער בלוט, דיא גאנצע ערדע זאל דיין אייגענטהום ווערדען, דוא ביזט זעהר בראוו !

ומרי: ניין טייפעל ! ניין, ניכט דאס פערלאנגע איך פאן דיר, געבע מיר דאס צוריק וואס דוא פאן מיר גענאמען האסט, מיין הערץ גיעב מיר צוריק.

מאמאן: דאס הערץ ? חחחח ! דאס האסט דוא מיר יא פירם געלד פערקויפט !

זמרי: נים דיר דיין פערפלוכטעס געלד צוריק, פאלש ביזט דוא אונד פאלש איזט דיינע גאבע, טיישונג איזט אלעס, נור פערבלענדונג, אלעס איזט טאדט, לעבען וויל איך, ווען אויך אלס בעטלער, איך פערלאנגע פאן דיר ווידער מיין מענשליכעס הערץ, געבע מיר עס צוריק.

מאמאן: חחח ! דוא ביזט נעביך קראנק, דוא שפריכסט פאן היטצע, פאלגע מיינעם ראטה פריינד, דא לעגסט דוא דיך שלאפען ביז דיעזער געדאנקע ווידער פערשווינדעט אונד דאן בלייבסט דוא ווידער מיין ליעבער טרייער אונד עוויגער פריינד, ניכט וואהר ?

זמרי: שטן ! פערדערבער געבע מיר מיין הערץ צוריק, בעפרייע מיך פאן דיינען טייפלישען יאך, איך וויל דיך ניכט מעהר קענען.

מאמאן: נון ווען דוא הארטנעקיג ביזט זאגע איך דיר דאס דוא דיך ניע פאן מיר בעפרייען קאנסט, דוא האסט דיך פערקויפט אונד ביזט מיין שקלאווע.

(אויפטריט גבריאל מיט בעכער)

גבריאל: געוועזען, אבער יעצט ניכט מעהר, שויע הער זמרי ! דיעס

איזט מיין בעכער, אבער ניכט פאן גאלד זאנדערן אוים ערדע, אין איהם איזט קיין וויין נור וואסער אוים דער קוועלע דער צופריעדענ-הייט, ווילסט דוא דאפאן טרינקען ?

מאמאן: ניין אונבעזאנענער, דאס זאלסט דוא ניכט טהון, דוא ווירסט דאן איין בעטלער, אונד וויא דוא דיא ארמע פאן דיינער טהירע געיאגט האסט, זא ווערדען דיך דיא מענשען מיט שימפף אונד שפאט פערייאגען, יעדער ווירד דיך מיט פעראכטונג אנשפוקען, דיך מיט פיסען טרעטען.

גבריאל: ווילסט דוא אוים מיינעם בעכער טרינקען.

זמרי: יא איך וויל.

גבריאל: זא טרינקע. (גיבט איהם)

מאמאן: ניין זאגע איך, האלט, האלט פעסט דיין אפפער העלע. (זמרי טרינקט, דאנער אונד בליטצען).

גבריאל: אין נאמען דער ליידענדען מענשהייט, אין נאמען דער וואהר-הייט אונד גערעכטיגקייט ניעדער מיט דיר שטן. (דאנער, מאמאן פערזינקט. גבריאל אב, זמרי אויף שטיינבאנק).

(אויפטריט צפורה)

צפורה: ניין ! עס לעסט מיך ניכט רוהען, וויא ער אויך זיין מאג מיין פאטער איזט ער דאך, איך האבע איהם מיט מיינע הארטע ווארטע זעהר וועה געטהאן, דאס וואר אונרעכט פאן מיר, גאט דא ליעגט ער (געהט צו) וועה מיר ער איזט אהנמעכטיג, הערר, הערר וויצע קעניג, הערר שני למלך, הילפע ! הילפע ! אומזאנסט ניעמאנד ווירד איהם יעצט צו הילפע קאמען, אלעס האט איהם יעצט פערלאסען, אלעס איזט יעצט געגען איהם — הערר ! — וואס טהוע איך ? וויא רופע איך איהם ווידער צוריק אין לעבען ? פאטער !

זמרי: (עפענט דיא אויגען) יוכבד !

צפורה: ווידער דער נאמען מיינער מוטער, זיין געוויסען פלאגט איהם.

זמרי: ניין ! דוא ביזט ניכט מיינע פרויא מיינע יוכבד.

צפורה: ניין ! איך בין איהר קינד.

זמרי: איהר קינד, יא ריכטיג איהר קינד נור מיין קינד ניכט, דוא ווילסט עס ניכט זיין, אונד רעכט האסט דוא, איך בין איין עלענדער, איין

שׁוּרְקֶע, אִיךְ הַאבֶּע דַיינֶער טְרֵייעֶן מוּטֶער אִיהְר רֵיינֶעס הֶערְץ גֶעבְּרָאכֶען, דוּא מוּסְט מִיךְ פֶערְאַכְטֶען אוּנְד רֶעכְט הַאסְט דוּא, פָאלְקָאמֶען רֶעכְט. (וויינט)

צִפּוֹרָה: פַאטֶער!

זמרי: נֵיין דִיעֶזֶען נַאמֶען הַאבֶּע אִיךְ נִיכְט פֶערְדִיעֶנְט, (קניעט) קִינְד, יוֹכֶבֶד'ס קִינְד, קַאן דֶען נָאךְ זָא אֵיין עֶלֶענְדֶער זִינְדֶער וִויא אִיךְ אוֹיף פֶערְצֵייהוּנְג הָאפֶען דַארְף אִיךְ?

צִפּוֹרָה: אֵיין פַאטֶער פָאר זֵיינֶען קִינְדֶע קְנִיעֶן? נֵיין, טְהוּעֶ עֶס נִיכְט, שְׁטֶעה אוֹיף.

זמרי: לַאס מִיךְ זִיעסֶעס קִינְד, לַאס מִיךְ יַאמֶערְן אוּנְד וֵויינֶען, שָׁאן מֶעהְר אַלְס צְוַואנְצִיג יַאהְרֶען הַאבֶּע אִיךְ זָא נִיכְט גֶעפִיהְלְט וִויא יֶעצְט, אִיךְ וַואר בִּיז יֶעצְט אֵיין שְׁטֵיין, יֶעצְט פִיהְלֶע אִיךְ וִויעדֶער אִין מִיר אֵיין מֶענְשְׁלִיכֶעס הֶערְץ פְלִיעסְט אִיהְרֶע טְרֶעהְנֶען, עֶס אִיזְט דַאס עֶרְסְטֶע מַאל זֵייט 20 יַאהְרֶע, דַאס טְהוּט מִיר זָא וָואהְל! יוֹכֶבֶד! אִיךְ קְנִיע יֶעצְט פָאר דֵיין קִינְד, פֶערְצֵייהֶע דֶעם אוּנְגְלִיקְלִיכֶען זֵיין פֶערְבְּרֶעכֶען, צִפּוֹרָה! אִין נַאמֶען דֵיינֶער מוּטֶער פֶערְצֵייהֶע מִיר.

צִפּוֹרָה: (אומארמט) פַאטֶער אִיךְ בִּין דֵיין קִינְד, דְרִיקֶע מִיךְ אִין דֵיינֶער בְּרוּסְט! אִיךְ בִּין דֵיין קִינְד.

זמרי: מֵיין קִינְד! מֵיין קִינְד!

צִפּוֹרָה: מֵיין פַאטֶער! (אומארמט)

(לערם, אויפטריט רחל ע)

רחל: (ערשראָקען) הֶערְר וֶוען דֵיין לֶעבֶּען אִיזְט דִיר לִיעב אַנְטְלוֹיף, רֶעטֶע דִיךְ, אָבֶער שְׁנֶעל.

צִפּוֹרָה: גְרָאסֶער גָאט!

רחל: עֶס אִיזְט אֵיין שְׁרֶעקְלִיכֶער אוֹיפְשְׁטַאנְד גֶעגֶען דִיר, זֵייא זֶענֶען אַלֶע זָא וִויטְהֶענְד גֶעגֶען דִיר אַז זֵייא וִוילֶען דִיךְ צֶערְרֵייסֶען וֶוען זֵייא גֶעפִינֶען דִיךְ.

צִפּוֹרָה: פַאטֶער רֶעטֶע דִיךְ, אִים גָאטֶעס וִוילֶען עֶנְטְפְלִיהֶע!

זמרי: עֶנְטְפְלִיהֶען? נֵיין מֵיין קִינְד, דַאס טְהוּ אִיךְ נִיכְט, הֶערֶען מוּס אִיךְ וַואס זֵייא וָואלֶען אוּנְד פִינְדֶען זֵייא פִיר רֶעכְט מִיךְ צוּ טֶעטֶען, אִים נַאמֶען גָאטֶעס אִיךְ שְׁטֶעלֶע אִיהְנֶען מֵיינֶע בְּרוּסְט עֶנְטְגֶעגֶען. (לערם)

רחל: צוּ שְׁפֶּעט! צוּ שְׁפֶּעט! זֵייא קָאמֶען.

(אויפטריט עקיבא, פאָלק)

זמרי: הִיער בִּין אִיךְ, שְׁפְּרִיכְט אוֹיס אֵייעֶר פֶערְלַאנְגֶען, אִיךְ בִּין צוּ אַלֶעס בֶּערֵייט, רֶעדֶעט אִיךְ הֶערֶע.

עקיבא: יַא הֶערֶע אוּנְד שוֹידֶערֶע! זִמְרִי, דַאס פָאלְק זִיצְט אִיבֶּער דִיךְ צוּ גֶערִיכְט, פֶערְטְהֵיידִיגֶע דִיךְ וַואן דוּא קַאנְסְט.

זמרי: וַואן דוּא מֵיין רִיכְטֶער בִּיזְט זָא שְׁרֵייע אִיךְ שׁוּלְדִיג אוּנְד דִיר צוּ פִיעסֶען זִינְקֶענְד יַאמֶערֶע אִיךְ אוּם פֶערְצֵייהוּנְג, דוּא קַאנְסְט מִיר קֵיינֶע אַנְטְוָוארְט גֶעבֶּען אַלְס פְלוּךְ טוֹיזֶענְד פַאכֶער פְלוּךְ אוֹיף מֵיינֶעם הוֹיפְּטֶע.

עקיבא: זָא אִיזְט עֶנְדְלִיךְ דֵיין שְׁטָאלְץ גֶעבְּרָאכֶען, בִּיזְט דוּא אוֹיס פוּרְכְט פָאר דֶער גֶערֶעכְטִיגְקֵייט אֵיין בַּעַל תְּשׁוּבָה גֶעוָוארְדֶען?

זמרי: נֵיין עֲקִיבָא, נִיכְט אוֹיס פוּרְכְט, אִיךְ קָאנְטֶע פָאר אֵייעֶר וואוּטְה עֶנְטְפְלִיהֶען, בִּין אַבֶּער דָאךְ גֶעבְּלִיעבֶּען, אוּנְד וָואלְט אִיהְר מֵיין לֶעבֶּען הַאבֶּען הִיער (ענטבלעסט ברוסט) מֵיינֶע בְּרוּסְט אִיזְט פְרֵייא, בָּאדוּרְט דִיא נִיזְּטִינֶע פְּפֵיילֶע דַארִין, אִיךְ בִּין עֶס מְקַבֵּל בְּאַהֲבָה.

עקיבא: הֵייכְלֶער דַאס אַלֶעס אִיזְט נוּר פֶערְשְׁטֶעלוּנְג.

צִפּוֹרָה: נֵיין עֲקִיבָא מֵיין פַאטֶער! עֶר אִיזְט נִיכְט מֶעהְר דֶער עֶר וַואר.

עקיבא: דֵיינֶע שְׁטִימֶע הֶערֶע אִיךְ?

צִפּוֹרָה: יַא אִיךְ בִּיטֶע בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט פִיר מֵיינֶעם פַאטֶער, לַאסְט מִיר מֵיינֶען פַאטֶער עֲקִיבָא.

עקיבא: צִפּוֹרָה! אִיךְ וָואלְטֶע דִיר נִיכְט דִיעזֶעס שְׁמֶערְץ בֶּערֵייטֶען אֵיינֶעם זָאלְכֶען פַאטֶער דִיר צוּ גֶעבֶּען, דַארוּם הַאבֶּע אִיךְ עֶס דִיר בִּיז יֶעצְט פֶערְשְׁווִיעגֶען, הַאט עֶר דִיר זֶעלְבְּסְט דִיעזֶעס גֶעהֵיימְנִיס עֶנְטְדֶעקְט, אַבֶּער וֵוייסְט דוּא קִינְד פִיר וֶועהְם דוּא בִּיטֶעסְט?

צִפּוֹרָה: פִיר מֵיינֶעם פַאטֶער, עֲקִיבָא! אִיךְ הַאבֶּע מֵיינֶעם פַאטֶער וִויעדֶער גֶעפוּנְדֶען אוּנְד נִיעמַאנְד וִוירְד אִימְשְׁטַאנְדֶע זֵיין אוּנְז יֶעצְט פָאן אֵיינַאנְדֶער צוּ שֵׁיידֶען, נִיכְט אַמַאל דֶער טָאדְט, פַאטֶער אִיךְ בְּלֵייבֶּע בֵּייא דִיר אוּנְד וַואס דִיר גֶעשִׁיעהְט דַאס גֶעשִׁיעהְט אוֹיךְ מִיר.

זמרי: מֵיין קִינְד! מֵיין קִינְד!

(אויפטריט יונה לויפט אריין)

יונה: הילפע! הילפע! איין גראסעס אומגליק איזט געשעהן.

אלע: וואס איזט געשעהן?

יונה: איך קום פון דעם גראבענהויז, איין גראסער הויפען פון דעם אויפגערעגטען פאלק האבען דארט אלעס אונטערגעצונדען, צערשטערט האט דאס פייער אלע רעדער מיט די מאשינען וועלכע האבען ביז יעצט צוריק געהאלטען דאס וואסער, יעצט שטירצט דאס וואסער פון אלע זייטען אום דעם איינגאנג דער גרובע, אונד די היטציגע מענשען וועלכע האבען דאס געטהון האבען דאראן גאר נישט געדאכט דאס אין דער גרובע געפינען זיך 100 ארבייטער, יעצט איזט דער וועג אבגעשפערט און זייא זענען נעביך לעבעדיגערהייט בעגראבען.

אלע: וואס הערען וויר?

זמרי: אונד גיעבט עס קיין מיטעל די אומגליקליכע צו רעטען?

יונה: פיעלייכט, אבער ....

זמרי: שפריך נון!

יונה: דער אלטער איינגאנג וואס איז שאן זייט יאהרען ניט בענוצט, דארט איז נאך דא איינע דינע וואנד וואס מעהרערע מענשען וואלטען זיא געקענט לייכט אומווארפען, און יעמאנד זאל זיך דארט אריין לאזען מיט א שטריק און קלאפען אין דער וואנד וואלטען די דארט בעגראבענע דארויף אויפמערקזאם געווארען און וואלטען זיך נאך געקענט רעטען.

זמרי: נון אלזא!

יונה: אבער די לופט איז דארט שרעקליך גיפטיג און ווער עס זאל זיך דארט אריינלאזען קומט ניכט מעהר לעבעדיג ארויס.

זמרי: ווער וויל דאס וואגען? פארדערט וויפיעל איהר וואלט! אלעס איזט געוועהרט, יונה דוא ביזט איין קרעפטיגער יונגע רעזיקירע דיך, איך מאכע דיך גליקליך. (רחלע ציפט איהם ניין)

יונה: אדוני שני למלך, איך וויל ליעבער זיין א לעבעדיגער ארימאן איידער א טויטער עושר.

זמרי: וויל ניעמאנד דאס וואגען? איך געבע דעם יעניגען אלעס וואס איך בעזיטצע, רעטעט! אלע שווייגען, וויל ניעמאנד זיין לעבען רעזיקירען זא וויל איך זעלבסט.

אלע: אה!

צפורה: פאטער, ווילסט דוא דיין לעבען פערליערען?

זמרי: יא אום 100 צו רעטען.

עקיבא: דוא זמרי, דוא אפפערסט דיין לעבען פיר אנדערע?

זמרי: פאם הערצען גערנע.

עקיבא: וואס איזט אוים איהם געווארען?

זמרי: דאך בעפאר איך געהע בריעדער הערט מיך נאך א פאר ווארטע שפרעכען, דיעזעס מעדכען איזט מיינע טאכטער, איך פערטרויע זיא אייערעם שוטץ, אין איהרער האנד וירד דער פלוך דער אויף מיינעם הויזע לאסטעט אין זעגען פערוואנדלען, טאכטער מאכע דוא וויעדער גוט וואס דיין פאטער געפעהלט אונד פערשולדעט האט, יעצט לעבעט אלע וואהל, לעבע וואהל מיין קינד.

צפורה: פאטער טהייערער פאטער! קוים האבע איך דיך געפונדען מו איך דיך שאן וויעדער פערליערען.

זמרי: האלט מיך ניכט צוריק מיין זיעסעס קינד, עס דרענגט די צייט, 100 מענשען ווארטען דארט אויף מיינער הילפע, לאסע מיך! לעבע וואהל מיין קינד. (קישט זיא, אב)

עקיבא: איזט ער געגאנגען? איזט ער ווירקליך הין געגאנגען?

צפירה: אום אנדערע צו רעטען אפפערט ער זיין לעבען, איינער פיר אלע, פאטער מיין גוטער פאטער. (אב)

עקיבא: קאמט ברידערלעך קאמט אלע אום זיך צו איבערצייגען. (אב)

רחל: קום יונה'לע, וואס שטעהסט דוא אזוי פערטראכט?

יונה: אוי רחלע.

רחל: וואס איז דיר?

יונה: קוק קוק (גענעצט) האסט געזעהן, יעצט נאך (גענעצט) האסט געזעהן 2 מאל געגענעצט איינער בעסער וויא דער אנדערע, רחל שש . . . (גענעצט) ער קומט, מיר זענען געהאלפען, ער קומט.

רחל: ווער קומט?

יונה: דֶער שְׁלָאף! דֶער זִיעסֶער טְהַייעֶרֶער שְׁלָאף הָאט זִיךְ מִיט מִיר אִיבֶּערְגֶעבֶּעטֶען, הָאסְט גֶעזֶעהֶן אַ גֶענִיץ? דָאס זֶענֶען דָאךְ דִיא גוּטֶע שְׁלִיחִים וָואס דֶער שְׁלָאף שִׁיקְט פְרִיהֶער אָנְזָאגֶען דִיא גוּטֶע בְּשׂוֹרָה אַז עֶר קוּמְט.

רחל: זֶעהְסְט דוּא שׁוֹין יוֹנָה'לֶע אַז מֵיין סְגוּלָה הֶעלְפְט, הָאסְט דוּא דָאס גַאנְצֶע גֶעלְד פֶערְטְהֵיילְט?

יונה: בִּיז צוּ אֵיין פְּרוּטָה, אוֹי רָחֲלֶע!

רחל: וָואס אִיז יוֹנָה'לֶע, ווִילְסְט שׁוֹין וַוייטֶער גֶענִיצֶען?

יונה: עֶר אִיז שׁוֹין דָא, רָחֲלֶע הַאלְט מִיךְ צוּ, אִיךְ פַאל פוּן דִיא פִּיס.

רחל: אָבֶּער יוֹנָה'לֶע וַויא נָאךְ גוֹבֵר דֶעם שְׁלָאף בִּיז שְׁפֶּעטֶער, ווִיא אַזוֹי קֶען מֶען יֶעצְט שְׁלָאפֶען אִין אַזַא צַייט וֶוען עֶס אִיז אֵיין אִיבֶּערְ-קֶעהְרֶענִישׁ? יוֹנָה'לֶע שְׁטַארְק דִיךְ, הַאלְט דִיךְ אַיין.

יונה: אִיךְ קֶען נִיט, עֶר אִיז אָנְגֶעקוּמֶען מִיט שְׁטוּרְם, אִיךְ פַאל, הַאלְט מִיךְ צוּ, אַ גוּטֶע נַאכְט. (שלאָפט איין, לערם)

רחל: יוֹנָה'לֶע מֶענְשׁ דִיךְ, עֶר שְׁלָאפְט קֵיין בַּייז אוֹיג אַזוֹי גֶעשְׁמַאק, עֶר אִיז שׁוֹין גֶעבִּיךְ 3 נֶעכְט נִיט גֶעשְׁלָאפֶען, יוֹנָה'לֶע לָאז דִיךְ אַבִּיסֶעל גְרִינְגֶער, עֶר אִיז קֵיין עֵין הָרָע אַזוֹי שְׁוֶוער אִיךְ קֶען אִיהְם קוֹים דֶערְטְרָאגֶען. (לערם)

(אויפטריט פּאָלק)

ארע: גֶערֶעטֶעט.

רחל: הֶערְסְט יוֹנָה'לֶע אַלֶע גֶערֶעטֶעט.

קאהר: (זינגט) גֶערֶעטֶעט פִיר אוּנְזֶער לֶעבֶּען הַאט עֶר דַאס זֵיינֶע רֶעזִיקִירְט
עֶמְפְּפַאנְגֶט אִיהְם מִיט עֶהְרֶע ווִיא אִיהְם יֶעצְ'ט גֶעבִּיהְרְט
עֶס לֶעבֶּע דֶער מֶענְשֶׁענְפְרֵיינְד אָמֵן הֵדָד!

יונה: (זינגט) שְׁטִיל זָאל זַיין, וָואס לָאזְט אִיהְר מִיךְ נִיט שְׁלָאפֶען.

ארע: יוֹנָה!

יונה: אוֹי בִּין אִיךְ שְׁלֶעפֶערִיג.

ארע: אָה!

ארע: שְׁטֶעה אוֹיף קוּם טַאנְצֶען (טאנץ)
שְׁטִיל זַייט רוּהִיג וָואס אִיז דָאס אָ וֶועה אָ וֶועה!

(איופטריט זמרי געפיהרט פון צפורה)

צפורה: פַאטֶער! רֶעטֶעט מֵיינֶען פַאטֶער, עֶר שְׁטִירְבְּט, וֶועה מִיר' אוֹי וֶועה!

קאהר: אוֹי וֶועה!

זמרי: טָאכְטֶער נִיכְט וַויינֶען דִיעֶע מִינוּטֶע אִיזְט מִיר טְהַייעֶרֶער
ווִיא מֵיין גַאנְצֶעס לֶעבֶּען
אַךְ ווִיא גְרֶענְצֶענְלָאז אִיזְט מֵיינֶע לִיעבֶּע צוּ דִיר.

צפורה: רֶעטֶעט מֵיינֶען פַאטֶער.

קאהר: אָ רֶעטֶעט אִיהְם רֶעכְעט!

זמרי: מִיר אִיזְט יֶעצְט וָואהְל!

(איפטריט עקיבא)

עקיבא: זִמְרִי, וָוא אִיזְט זִמְרִי דֶער רֶעטוּנְגְס עֶנְגֶעל?

זמרי: עֲקִיבָא קַאנְסְט דוּא מִיר נָאךְ פֶערְצַייהֶען?

עקיבא: בְּרוּדֶער! מֶענְשֶׁען פְרֵיינְד! ווִיא גֶערְנֶע מֶעכְטֶע אִיךְ יֶעצְט מֵיין לֶעבֶּען פִיר דִיךְ הִינְגֶעבֶּען.

זמרי: בְּרוּדֶער, טָאכְטֶער, וַואס דֵיין פַאטֶער הַאט פֶערְשׁוּלְדֶעט, מַאכֶט דוּא ווִידֶער יֶעצְט גוּט, פֶערְצַייהֶעט מִיר אַלֶע, לֶעבֶּעט וָואהְל, מֵיין זִיעסֶעס הֶערְצֶענְס קִינְד לֶעבֶּע וָואהְל! (שטירבט)

קאהר: (קניענד) גָאט עֶמְפְּפַאנְגֶע זֵיינֶע זֶעעלֶע! יָנוּחַ בְּשָׁלוֹם עַל מִשְׁכָּבוֹ אָמֵן.



פערוואנדלונג

(הימעל)

(גבריאל מיט איין פוס אויף מאמאָן, וועהרענד דעס זינגענס פעלט איין ענגעל הערונטער מיט דער אויפשריפט)

„יְגִיעַ כַּפֶּיךָ".

(פֿאָרהאַנג).

ענדע.



אין מיינער בוכהאנדלונג זינד פאררעטהיג דיזע

ליעדער ביכעל.

	K. h.
מקל נועם, ה"ר יודישע פאלקסליעדער פון ר' וועלוויל זבאריזער	1.50
מקל חובלים, פאן דענזעלבען	—.60
דאס יודעלע, גאלדפאדענס ליעדער	—.20
צוואנציג יודישע פאלקס-ליעדער, פון אליקים בדחן, נויארק	1.—
ליעדער אלבום, 200 ליעדער פון אלע יודישע טהעאטער, נויארק	1.50
למנצח איינע זאממלונג ליעדער אונד רעדען פאר בדחנים, נויארק	1.50
דרייא פריליכע ליעדער: מנוחה ושמחה על חטא, דער קירצער פרייטאג	—.20
דרייא נייע ליעדער: דער לוסטיגער דלות, אל תירא עבדי יעקב, חיים שמואל דעם גאבעלעס	—.20
דרייא בעריהמטע ליעדער: מן המצר, אדם וחוה, דער מערדער רוצח	—.20
דיא אידישע ביהנע, ערשטער טהייל, איינע זאממלונג פערשיעדענע אויפזאטצע איבער דאס יודישע טהעאטער, פון דעם בעסטען שריפטשטעללער, נויארק	1.—
דיא אידישע ביהנע, צווייטער טהייל, איינע זאממלונג פון אלע יודישע ליעדער אויס אללע יודישע טהעאטער טעקסטע (500 זייטען), נויארק	2.—
דיא ליערע, אויסגעוועהלטע ליעדער, נויארק	—.50
ליעדער מאגאזין פון יודישען טהעאטער, נויארק פער העפט	—.50
דיא נייעסטע גאלדפאדענס יודיש טהעאטער ליעדער, נויארק 8	—.60
א בינטעל בלומען, ליעדער אונ אנעקדאטען, נויארק 8	—.60
שבתיאל, פאעמא אין 10 קאפיטעל גאלדפאדען, קראקא 8	—.40
יודישע נאציאנאל געדיכטע, גאלדפאדען, פארוואַרט פאן ברוידעס	—.40
מעלאדיען, פון בירך שאפיר, צוייא טהיילע, קראקא 12	—.40
יודישע מעלאדיען, פון קאצענעללענבאגען, ווילנא 8	—.30
צעהן יידישע פאלקס ליעדער פון אליקים בדחן, ווילנא 8	—.60
האצמאחס, קרעמעל, דיא נייעסטע ליעדער פון גאלדפאדען, ווארשוי 8	—.60
דאס יידעלע, גאלדפאדענ'ס ליעדער פערבעסערטע אויפלאגע, ווארשוי	—.60
שיחת חולין, ליעדער פון רי"ל גארדאן, ווארשוי 8	—.60
יידישע ליעדער, פון מיכל גארדאן, ווארשויא 8	1.—
הנבל, יידישע פאלקסליעדער פון אפאטהאקער, טשערנאוויטץ 8	—.50
האדעל, א פאעמא אונ געדיכט פון מ' ליעוו, קישינעב 8	—.30
ליעדער פונ'ם הערצען פון חאשקעס, קראקא 12	—.20
דער בייזער מארשעלעק, ליעדער פון לינעצקי 2 טהיילע, ווארשוי 8	—.40
מאגאזין, יידישע ליעדער פון בערנשטיין, ברדיטשוב 8	—.30
צוועלף יידישע נייע פאלקסליעדער פון אליקים בדחן, ווילנא 8	1.—
דער סנדק, פאן דענזעלבען, ווארשויא 8	—.40
שירי זמרה; יום טוב'דיגע ליעדער; שירה חדשה 2 טהייל פר. שטיק	—.20
קול חדש; קול רינה; קול שמחה; דער נייער זינגער; דער זינגער; דער גליק; דיא ספירה; רני עקרה; שירים נעימים; דער נייער בעריהמטע זינגער; דיא היינט צייטיגע ליעדער; מכירת יוסף; גדולת יוסף; חכמת שלמה; שירי ציון פער שטיק	—.10
דער קרומע מארשאלעק; אחשורוש שפיעל; יוסף שפיעל פער שטיק	—. 6

A. Faust, Buchhandlung, Krakau (Österreich).



Mammon der Geldgott

Historische Operette in 4 Akten

von

Josef Lateiner.



Verlag von A. Faust, Buchhandlung, Krakau.





Druck von S. L. Deutscher, Podgórze.

